

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Bakalářská práce

2013

Anna Pavlačková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, katedra sociologie

Anna Pavlačková

Ethnoscapes a socioscapes

Praha ve zkušenostech vietnamských imigrantů

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Anna Pavlačková**

Vedoucí práce: **Mgr. Jakub Grygar, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2013

Bibliografický záznam

PAVLAČKOVÁ, Anna. *Ethnoscapes a socioscapes: Praha ve zkušenostech vietnamských imigrantů*. Praha, 2013, 64s, Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jakub Grygar, Ph.D.

Abstrakt

Bakalářská práce „*Ethnoscapes a socioscapes: Praha ve zkušenostech vietnamských imigrantů*“ se primárně zaměřuje na pohyb vietnamské komunity po Praze, která místa jsou pro ni důležitá, co tyto místa určuje a zda se z umístění těchto míst a jejich pohybem dá vyčíslit míra integrace jedinců do české společnosti. Je inspirována projektem spojeným s osobou Waltera Benjamina, který si při pobytu v Paříži vedl poznámky o místech, kde se pohyboval. Přestože jsou Vietnamci vděčným tématem v médiích, nedomnívám se, že je veřejnost dostatečně o této komunitě informována. Práce je založena na kvalitativním výzkumu, v rámci něhož proběhlo 5 polostrukturovaných narativních rozhovorů v jedné vietnamské rodině žijící dlouhodobě v Praze. V první části se věnuje historii vietnamské imigrace na území ČR a současné situaci, dále se zabývá teoretickými východisky a krátkým vymezením používaných pojmů. Druhá část blíže rozebírá použitou metodologii a průběh jednotlivých rozhovorů. Odkazuje také na literaturu zabývající se tímto tématem a na již proběhlé výzkumy. Poslední část blíže charakterizuje jednotlivé respondenty a jejich pohyb po Praze, zároveň také analyzuje respondenty mezi sebou a snaží se najít určité podobnosti, tendence a charakteristiky. Nedílnou součástí práce jsou i přiložené mapy, které vizuálně zachycují pohyb respondentů a slouží k lepší ilustraci zmiňovaných míst pro čtenáře.

Abstract

The Bachelor Thesis "Ethnoscapes and Socioscapes: Prague in the Experience of Vietnamese Immigrants" is primarily focused on the movement of the Vietnamese community in Prague - which places are important to it, what determines these sites and whether the location of these sites and its movement can determinates the level of integration of individuals into Czech society. It is inspired by a similar project connected to Walter Benjamin, who took notes on places where he lived during his stay in Paris. Even though the Vietnamese are very often repeated topic in the mass media I assume that the public is not adequately informed about this community. The work is based on qualitative research, which

took place within five semi-structured narrative interviews in one Vietnamese family permanently living in Prague. The first part is concentrated on the history of Vietnamese immigration in Czech Republic and their current situation. It also discusses the theoretical basis and brings a brief definition of used terms. The second part examines more closely methodology and the progress of individual interviews. It also refers to the literature on this topic and the researches that has been already made. The last part describes more closely individual respondents and their movement in Prague, while also compares respondents with each other and tries to find some similarities, trends and characteristics. Inseparable parts of this work are attached maps, which visually capture the motion of respondents and are used for better illustration of the mentioned places for readers.

Klíčová slova

[Vietnamci, Imigrace, Praha, Ethnoscapes, Socioscapes, Sociospheres, Mentální mapy, Kvalitativní výzkum]

Keywords

[Vietnamese, Immigration, Prague, Ethnoscapes, Socioscapes, Sociospheres, Mental maps, Qualitative Research]

Rozsah práce: 99 746 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17. 5. 2013

Anna Pavlačková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce Mgr. Jakobovi Grygarovi Ph.D, který mi poskytl cenné rady i texty k jejímu vypracování. Velké díky patří i mé rodině, která mě celou dobu studia podporovala a umožnila mi v klidu tuto práci vypracovat.

Institut Sociologických studií

Projekt bakalářské práce

PŘEDPOKLÁDANÝ NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: Místa Prahy a jejich minulost v kontextu imigrace

ZPRACOVATEL: Anna Pavlačková

KONZULTANT: Mgr. Jakub Grygar, Ph.D.

Vymezení předmětu zkoumání, kontext tématu

Ve své práci bych se ráda zaměřila na imigranty žijící dlouhodobě v Praze. V posledních letech je téma migrace a imigrace v České republice stále aktuálnější, přesto si ale nemyslím, že je veřejnost dostatečně o této problematice informovaná. Spolu s imigrací je důležitým faktorem taky samostatný význam hlavního města a jeho role ve vzpomínkách jednotlivých imigrantů.

Teoretická východiska

Hlavním teoretickým východiskem je projekt spojený s německým židovským literárním kritikem Walterem Benjaminem. Výzkum je založen na poznámkách, kresbách, komentářích a vzpomínkách o životě v Paříži, které si autor vedl v letech 1913 – 1940, kdy autor zemřel. Dále jsou pro mě důležité texty Arjuna Appaduraie („Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization“), a Martina Albrowa („Travelling Beyond Local Cultures“), se kterými budu pracovat při následné analýze jednotlivých rozhovorů a map a kde mě bude zajímat především myšlenka sociospheres, socioscapes a ethnoscapes.

Cíle bakalářské práce

Hlavním cílem bude zjistit, jak imigranti prožívali příchod do Prahy a jaké vzpomínky mají spojené s různými místy Prahy, kde se pohybovali a poté vytvářet mentální mapy.

Metoda

Práce bude rozdělena do tří hlavních částí – teoretické, metodologické a empirické. Hlavním výchozím bodem budou polostrukturované narativní rozhovory s několika imigranty. V těchto rozhovorech mě bude zajímat, kdy a proč se přistěhovali do České republiky a do Prahy, ale také především místa, na kterých se povětšinou zdržovali a na jejich vzpomínky s nimi spojené. Velká část rozhovoru bude probíhat nad mapou, kam bych ráda

zanesla místa, kde respondenti bydleli, pracovali, trávili volný čas a měli své přátele a tím vytvářela mentální mapy hlavního města.

Předpokládaná literatura k tématu:

ALBROW, Martin. *The global age: state and society beyond modernity*. 1st ed. Stanford: Stanford University Press, 1997, ix, 246 s. ISBN 0-8047-2870-4.

APPADURAI, Arjun. *Modernity at large: cultural dimensions of globalization*. 6th print. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003, xi, 229 s. ISBN 0-8166-2793-2.

BENJAMIN, Walter a Rolf TIEDEMANN. *The Arcades project*. Cambridge: Belknap Press, 1999, xiv, 1071 s. ISBN 0-674-00802-2.

EADE, John. *Living the global city: globalization as a local process*. 1st ed. London: Routledge, 1997, xi, 196 s. ISBN 0-415-13887-6. (Martin Albrow – Travelling Beyond Local Cultures)

MASSEY, Doreen. *Places and Their Pasts*. History Workshop Journal, No. 39 (Spring, 1995), pp. 182-192. Published by: Oxford University Press. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/4289361>

SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti*. 2. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2011, 146 s. ISBN 978-80-7363-380-6.

SCHEU, Harald Christian, Věra HONUSKOVÁ, René PETRÁŠ a Helena PETRŮV. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.

V Praze dne

Konzultant: Mgr. Jakub Grygar, Ph.D.
Podpis:

Zpracovatel: Anna Pavlačková
Podpis:

Obsah

ÚVOD	2
1 TEORETICKÁ ČÁST	4
1.1 Historie vietnamské migrace na území ČR.....	4
1.1.1 „Chrastavské děti“.....	4
1.1.2 Imigrace před rokem 1989.....	6
1.1.3 Imigrace po roce 1989.....	7
1.1.4 Současný stav a četnost etnika.....	8
1.2 Teoretická východiska sledované problematiky.....	9
1.2.1 Arjun Appadurai.....	10
1.2.2 Martin Albrow.....	10
1.2.3 Místo, imaginace, transnacionalismus.....	12
2 METODOLOGIE	12
2.1 Výběr metody a postup rozhovorů.....	12
2.2 Průběh rozhovorů.....	13
2.3 Metoda interpretace dat.....	14
2.4 Vietnamci a jejich charakteristika v české literatuře.....	15
2.4.1 Proběhlé výzkumy a informační zdroje.....	15
3 EMPIRICKÁ ČÁST	16
3.1 Respondenti.....	16
3.1.1 Respondent 1.....	18
3.1.1.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru.....	18
3.1.1.2 Shrnutí rozhovoru.....	19
3.1.2 Respondent 2.....	20
3.1.2.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru.....	20
3.1.2.2 Shrnutí rozhovoru.....	21
3.1.3 Respondent 3.....	21
3.1.3.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru.....	21
3.1.3.2 Shrnutí rozhovoru.....	23
3.1.4 Respondent 4.....	24
3.1.3.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru.....	24
3.1.3.2 Shrnutí rozhovoru.....	25
3.1.5 Respondent 5.....	25
3.1.3.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru.....	25
3.1.3.2 Shrnutí rozhovoru.....	27
3.1.6 Celkové shrnutí rozhovorů.....	27
3.2 Diskuze a analýza výsledků.....	28
ZÁVĚR	34
SUMMARY	35
POUŽITÁ LITERATURA	37
SEZNAM PŘÍLOH	40
PŘÍLOHY	41

Úvod

Vietnamská imigrace na území České republiky je velmi často zmiňovaným tématem v médiích. Přestože vzniklo několik publikací, zabývajících se tímto tématem, nemyslím si, že je veřejnost o této komunitě dostatečně informovaná. První Vietnamci se na území současné České republiky začali vyskytovat koncem 40. let 20. století, byla jich však pouhá hrstka. Velký přísun nastal v 80. letech, kdy na základě mezivládních dohod mezi vládou ČSSR a VSR do Československa přijelo přes 30 tisíc studentů a pracovníků. V současné době na území České republiky žije kolem 60 tisíc legálních přistěhovalců tohoto etnika. Ve své práci se zaměřím na jednu vietnamskou rodinu žijící dlouhodobě na území hlavního města Prahy. Můj terénní výzkum se zaměřuje především na pohyb vietnamského etnika po Praze, jeho představě a využití prostoru, která místa jsou pro něj důležitá, co tyto místa určuje a zda se z umístění těchto míst a jejich pohybem dá vyčíst míra integrace jedinců do české společnosti.

Hlavní inspirací je projekt spojený s osobou Waltera Benjamina a jeho pobytem v Paříži. Walter Benjamin byl německý židovský literární kritik, který pobýval v Paříži od roku 1913 až do doby svého vyhnání v roce 1940. Ve svých poznámkách, kresbách, komentářích a vzpomínkách, které si vedl, si zaznamenával své poznatky o místech, kde bydlel, pracoval, trávil volný čas, ale také adresy svých známých a kamarádů. Tato místa byla později kartograficky zaznamenána na mapě Paříže. Primárně se ve svém výzkumu zaměřím na tyto 4 místa: bydlení, škola/práce, volný čas a rodinní příslušníci/kamarádi. Ráda bych však nezapomínala na místa etnická, které jsou pro mě velmi důležitá, především v následné interpretaci. Místa etnickými se rozumí místa, která jsou spjata s daným etnikem a bez jejich působení by nevznikla, případně by nenabyla takového významu. Tyto kategorie jsem si vybrala především proto, že jsou spontánně zaznamenaná místa jedince, který si vedl poznámky o svém životě. Pro běžného občana jsou určující kategorie pohybu v lokalitě tedy zcela jistě by to bylo místo bydliště, škola a práce. Tyto místa jsou naopak často určující pro trávení volného času, který se koncentruje v těchto lokalitách, ale i přátel, se kterými se často seznámí v místě bydliště či ve škole a v práci. Etnická místa jsem zařadila ze své vlastní zkušenosti po pobytu v USA a Rakousku. Člověk často po příjezdu do cizí země a prostředí má kulturní šok a tento fakt je ještě umocněn v případě stěhování se do země s odlišným náboženstvím. Jelikož se v nové situaci neorientujeme, snažíme se hledat místa a lidi, se kterými se můžeme ztotožnit a sdílet stejné zvykové názory a prožitky. Tyto kategorie jsou však aplikovatelné především na život ve větších městech v moderní společnosti.

Nedílnou součástí mých rozhovorů jsou mentální mapy, které kreslí sami respondenti a také zanesení těchto 5 kategorií do map Prahy. Důležitým bodem pro mou analýzu jsou texty Arjuna Appaduraie („Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization“), a Martina Albrowa („Travelling Beyond Local Cultures“), kde mě zajímá především myšlenka sociospheres, socioscapes a ethnoscapes. Práce je rozdělena na 3 hlavní části: teoretickou, metodologickou a empirickou. V první části se zabývám historií vietnamské migrace na území ČR a teoretickými východisky spojené s texty Arjuna Appaduraie a Martin Albrowa. Druhá metodologická část vysvětluje metodu, jakou jsem prováděla sběr dat a hledala své respondenty. Poslední část se zabývá jednotlivými respondenty a konečnou analýzou výsledku, kterou mi tento výzkum přinesl. Výchozím bodem mé práce jsou polostrukturované narativní rozhovory, zúčastněné pozorování a mapy, které mi při rozhovoru respondenti nakreslí.

1 Teoretická část

1.1 Historie vietnamské migrace na území ČR

V této části je nutno věnovat pozornost historii vietnamské migrace na území dnešní České republiky, která je důležitá především pro pochopení situace jednotlivých respondentů. Zde se také více zaměřuji na případ tzv. „Chrastavských dětí“, mezi ně patřil i můj poslední respondent. V závěru shrnuji i současnou situaci a problémy, se kterými se imigranti potýkají.

První vietnamští občané přicházeli do tehdejšího Československa již po druhé světové válce, na konci 40. letech 20. století, jednalo se však především o jednotlivé studenty [Jirasová, 2005, s. 172]. Za oficiální počátek této migrace můžeme považovat rok 1950, kdy československá vláda navázala jako čtvrtý stát (po Čínské lidové republice, Svazu sovětských socialistických republik a Mongolské lidové republice) diplomatické vztahy s Vietnamskou demokratickou republikou (dále jen VDR). Bilaterální smlouva byla podepsaná 2. února 1950 a jejím hlavním důvodem byla potřeba větší pracovní síly v pohraničních oblastech [Kocourek, 2006, s. 46-47]. Pro ČSR byla tato oblast zajímavá především díky množství nerostného bohatství, avšak tyto vztahy na krátko přerušila probíhající válka mezi Francií a Vietnamem. Větší vlna imigrace začala přicházet od roku 1956, jejímž ústředním motivem byla především pomoc válkou postižené zemi. V té době do Československa přijelo několik studentů, stážistů a především skupina 100 dětí, jejichž rodiče se zasloužili o boj za nezávislost ve Vietnamu. Ubytování byly nedaleko Liberce, v obci zvané Chrastava, proto si vysloužily jméno „Chrastavské děti“ [Brouček, 2003, s. 14-15].

1.1.1 „Chrastavské děti“

V červenci 1956 do Československa vlakem přijelo ve 2 skupinách celkem 100 dětí (54 chlapců a 46 dívek) ve věku mezi 6 a 13 lety. Jednalo se především o válečně sirotky, ale i děti revolucionářů ať už ze severu či jihu. 3000 těchto dětí přijal Sovětský svaz a Čína a 300 Německá demokratická republika. Hlavním důvodem bylo vzdělání těchto dětí, které by pak umožnilo jejich návrat a zlepšení ekonomické situace ve Vietnamu. Česká strana tyto děti umístila nedaleko Liberce v obci Chrastava. Před odjezdem se v Hanoji setkaly s českým velvyslancem, shlédly film o ČSR a naučily se vietnamsky českou hymnou. ¹ Byly také

---

¹ Příloha č. 1

pozvány do prezidentského paláce, kde je uvítal prezident VDR Ho Chi Minh, který je nabádal, aby se zde pilně učily [Martínková, 2006].

Na dlouhé cestě vlakem je doprovázeli 3 učitelé. Cestovaly z Hanoje přes Peking a Moskvu do Prahy, odkud byly autobusem převezeny do nynějšího dětského domova v Chrastavě. Po příjezdu strávily nějaký čas v karanténě, jelikož si sebou přivezly i různé parazity. Následně byly rozděleny do 4 skupin (starší kluci/děvčata a mladší kluci/děvčata). Bohužel pro vychovatele bylo těžké jednotlivé děti mezi sebou rozpoznat a tak každému podle abecedy přidělili číslo od jedné do sta, které měly vyšité i na oblečení, pyžama nevyjímaje. Postupně jim však vymysleli i české jméno, neboť neuměli vyslovit jejich vlastní vietnamské. Česky se učily obrázkovou metodou, kdy vychovatelé ukázali na předmět a řekli: „To je tužka“ a celá třída opakovala – to je tužka. Nebo také napsali na tabuli frázi ve vietnamštině a pod tím česky její překlad [Ryšavý, 2006]. Časem byly rozděleny do 5 tříd, kde se učily český jazyk a další předměty vyučované na základních školách. Míra integrace do českého prostředí v té době nebyla příliš velká, jelikož se držely uvnitř své vietnamské komunity a navíc je také učili 3 vietnamští učitelé, kteří měli na starost hodiny vietnamštiny a vietnamských dějin.

Velkým problémem byla pro vietnamské děti česká strava, proto velmi často jedly pouze rýži. Vychovatelé se to snažily obměnit a udělat rýžový nákyp, ale tato sladká varianta velký úspěch neměla. S domem spolupracovala Liberecká krajská bezpečnost, jejíž zaměstnanci si děti k sobě brali na Vánoce a Nový rok, aby jim tak alespoň částečně nahradili rodinu a ty je oslovovaly „maminko“ a „tatínku“. ²V létě 1957 ČSR navštívil Ho Chi Minh a při své pětidenní návštěvě si vyžádal výlet za dětmi do Chrastavy. Vybídl je k úctě k české zemi, kterou by měli považovat za svou druhou vlast. V létě 1959 se však vietnamská vláda rozhodla děti vzít zpět. Po zkušenostech z jiných zemí se bála, že ztratí spojení se svou vlastí a příliš se ztotožní s evropskými názory. Jen patnácti z nich, které v té době navštěvovaly osmou třídu a měly nejlepší výsledky v českém jazyce, se dovolila po prázdninách vrátit a pokračovat zde ve studiu na průmyslových školách. Dvě dívky studovaly ve Dvoře Králové na textilní škole, tři dívky v Pardubicích na chemicko-průmyslové škole, sedm chlapců strojní průmyslovou školu v Jičíně a tři chlapci obuvnickou školu v Otrokovicích. Většina těchto studentů zde absolvovala i vysokou školu a usadila se zde natrvalo. Tři z těch dětí, které se vrátily a zůstaly ve Vietnamu, padly ve válce [Martínková, 2006].

---

² Příloha č. 2

1.1.2 Imigrace před rokem 1989

Krátce po příjezdu „Chrastavských dětí“ jsou do ČSR poslání další studenti, učni, stážisté, ale také např. loutkoherci. V roce 1956 byla podepsána Dohoda o vědeckotechnické spolupráci, na jejímž základě od konce 50. let do ČSR přijížděli převážně praktikanti, učňové a pracovníci, kteří se vzdělávali především ve strojírenském a lehkém průmyslu. O rok později, v roce 1957 byla podepsána Dohoda o kulturní spolupráci, která byla v roce 1961 prodloužena na dalších 5 let. Na jejím základě do ČSR přijížděli vysokoškolští studenti, mezi kterými se objevují i méně obvyklé obory jako je například loutkoherectví. V roce 1967 se k této skupině připojili i dělníci. Důležitým rokem je rok 1973, kdy v lednu navštívila vláda VDR Československo a požádala o navýšení stavů učňů, studentů, stážistů a dělníků. Původní čísla byla nereálná, poté se však vlády obou států dohodly, že v prvním roce je možno přijmout pouze 1000 vietnamských obyvatel. Vláda podepsala několik dohod v letech 1973, 1974, 1979 a 1980. Nejvyšší počet byl v první polovině 80. let, kdy migrace dosáhla nejlepší organizace a do ČSSR přijelo 30 000 – 35 000 osob, kdy 2/3 tvořili dělníci, kteří byli vybírání a rozmísťování podle potřeb jednotlivých podniků. Ve druhé polovině 80. let se tento počet začal pomalu snižovat, ale zároveň taky využívat na obou stranách. 3/4 všech Vietnamců zde tvořili muži, kteří se nejčastěji uplatňovali v méně atraktivních oborech, které měly za úkol splnění hospodářského plánu státu. Byli rozmísťováni po továrnách po celé ČSSR, nejčastěji však v Praze. Vietnamci sami využívali možnost migrace za úplatu a také posílání zboží do Vietnamu. V té době se také do ČSSR začínali dostávat i první konfliktní jedinci – „Snaha naučit se řemeslu či zdokonalit se v pracovní činnosti ustupuje vidině rychlejšího a snadnějšího výdělků“ [Brouček, 2003, s. 15-17, 21].

Po příjezdu do Československa byli dělníci ihned odvezeni do ubytoven a každý z nich dostal zimní oblečení a zálohu na mzdu. Důležité také byla zdravotní stránka jedince, především osvědčení o hygienicko-epidemiologickém vyšetření a mezinárodní očkovací průkaz. Učni i dělníci museli nejprve absolvovat tříměsíční intenzivní kurz českého jazyka a až poté byli poslání do školy nebo do továrny. Jednotlivé skupiny doprovázel tlumočnick, který měl řešit případně vzniklé problémy s úřady. Ženatí dělníci měli možnost se po dvou letech práce vrátit na 2 měsíce do Vietnamu, kdy jim polovinu cesty hradila československá strana. Po ukončení pobytu si každý vietnamský občan mohl z Československa odvézt zboží, které dosahovalo výše poloviny celkově vydělaného platu. Každý zaměstnavatel měl povinnost obstarat bednu a zaplatit veškeré poplatky za přepravu. Nejdříve tyto bedny nepodléhaly clu, později však byly tyto předpisy zpřísněny (týkalo se to především šicích

strojů, jízdních kol, motocyklů a mopedů) [Kocourek, 2006, s. 48-49]. Vietnamští studenti byli pod neustálou kontrolou Vietnamské ambasády. Koordinovaný nebyl pouze jejich příjezd a pobyt, ale i například jejich kontakty s Čechy. Vietnamci měli zakázáno chodit ven sami, museli se vždy pohybovat v nejméně tříčlenné skupině. Tento příkaz byl zrušen v roce 1980. Muži měli také přísný zákaz nošení dlouhých vlasů, ale i západního oblečení. Další zákaz upravoval styk Vietnamce s vietnamskou dívkou. Pokud k takovému setkání došlo, vždy musely být otevřené dveře nebo přítomna třetí osoba. Zákon zmírnila ambasáda v roce 1982, kdy byl vztah umožněn, dívka však nesměla otěhotnět. Každý školní rok byla také povinnost se zúčastnit týdenního politického školení. Student, který zde získal červený diplom, mohl zůstat následujících 6 měsíců a ambasáda mu pomohla najít pracovní uplatnění. Pokud však nedosahoval dobrých výsledků, byl poslán zpět do Vietnamu, což bylo považováno za obrovskou hanbu [Brouček, 2003, s. 17-19].

1.1.3 Imigrace po roce 1989

V první polovině 90. let došlo ve vztazích mezi jednotlivými zeměmi k útlumu. Dohody podepsané před rokem 1989 již neplatily, a proto museli Vietnamci najít nový způsob, jak zabránit návratu do VSR. Většinou volili emigraci do dalších zemí, především do Německa. Často také zakládali podnikatelské společnosti ve spolupráci s československými občany, kdy později obdrželi živnostenský list a mohli požádat i o trvalý pobyt. Postupně za těmito občany přijížděli za účelem scelování z Vietnamu zbytek rodiny. Další přicházeli z okolních států: Německo, Slovensko, Polsko, ale i Maďarsko. Začínala se také rozmáhat nelegální migrace přes Rusko a Maďarsko. Do Čech tak odcházeli především obyvatelé chudších oblastí bývalého Severního Vietnamu, kteří zde hledali lepší pracovní podmínky. Život zde byl jimi brán jako provizorium, které sloužilo především pro zlepšení finanční situace jak své, tak své rodiny ve Vietnamu. Neplánovali zde setrvat už po zbytek života, spíš se ale zabezpečit na slušný život po návratu do Vietnamu [Brouček, 2003, s. 19-21].

Po dlouhé době byla další dohoda mezi vládami ČR a VSR byla v Praze podepsaná až 26. ledna 1994. Zaměřovala se na odbornou přípravu vietnamských občanů ve středních odborných učilištích. Druhá dohoda, která měla zajistit vzájemné zaměstnávání českých a vietnamských občanů, byla podepsaná ten samý rok 4. června v Hanoji. Další ekonomické dohody byly podepsány v letech 1996 – 1997, a jelikož byla VSR uznána vládou ČR v roce 2004 jako jedna z prioritních cílových zemí, dohody se podepisují i v současné době [Kocourek, 2006, s. 91]. V březnu roku 2012 ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg navštívil VSR, kde podepsal protokol upravující dohodu o leteckých službách z roku 1997 a

projednal další možné oblasti spolupráce (např. ve vědě, ve školství). [Kolář, 2012]. Dohody mezi českými a vietnamskými občany nejsou však vždy sjednávány pouze na vládní úrovni. Své pobočky začaly ve Vietnamu otevírat například i české univerzity. V roce 2005 zahájila Technická univerzita v Liberci kombinovaný vzdělávací program pro vietnamské studenty v Hanoji. Až 50 studentů ročně navštěvuje kurz českého jazyka. Poté se hlásí na vybraný obor, a pokud uspějí, mohou tak zcela bezplatně studovat v České republice. Problém ale nadále zůstává v získávání víz.[Němec, Klausmann 2007; Švecová, 2012] Podobnou pobočku si v Hanoji zřídila v roce 2007 i ČVUT. Studenty zde vyučují především vietnamští absolventi českých vysokých škol³ [Kvačková, 2007]. Dobré vztahy a vzpomínky na časy strávené v ČSSR dokládá i Společnost vietnamsko-českého přátelství, která ve Vietnamu sdružuje bývalé studenty českých škol. Také v Ho Či Minově Městě byl založen Klub Praha, kde se setkávají Vietnamci, kteří zde nějakou dobu pobývali. „Dle odhadů Svazu Vietnamců v České republice žije v současné VSR více než sto tisíc domorodců, kteří se na různé úrovni dohovoří česky“ [Kocourek, 2006, s. 92].

1.1.4 Současný stav a četnost etnika

Oficiální statistiky Českého statistického úřadu uvádějí, že v roce 2011 v České republice žilo 58205 Vietnamců, kdy necelá pětina z nich žila v Praze a přes osm tisíc v Ústeckém kraji. Řadí se tedy mezi třetí největší (po Slovensku a Ukrajině) skupinu imigrantů žijící v ČR⁴. „Současnou migraci Vietnamců můžeme označit jako pobytovou, kdy imigranti po příjezdu (většinou legálním) v zemi zůstávají a za nimi pak přijíždějí jejich rodinní příslušníci, rodí se zde jejich děti, které procházejí českým vzdělávacím systémem [Hofírek; Nekorjak, 2008, s. 7-8].“ Brouček tyto imigranty dělí podle profese a sociálního postavení do 8 hlavních skupin: prodejci (na tržnicích, ve večerkách, v obchodech), provozovatelé služeb (např. i tlumočníci, kteří často spolupracují s orgány ČR), dovozci zboží, majitelé (obchodů, restaurací, heren, tržnic), výrobci/pěstitelé (zde je potřeba připomenout i nelegální aktivity – pěstírny marihuany), zprostředkovatelé (různých služeb, často souvisejících s migrací, s kontaktem s úřady...), investoři a pracovníci v továrnách (tzv. agenturní dělníci) [Brouček, 2010, s. 99]. Podle výzkumu z roku 2005, až 21% celé vietnamské populace v ČR tvořily děti ve věku 0-14 let, což je velký nepoměr k populaci v postproduktivním věku⁵, která tvořila pouhé 1% [Pechová, 2007, s. 17].

³ www.cvut.cz

⁴ http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=OBY5092PU_OK&&kapitola_id=743&voa=tabulka

⁵ nad 65 let

Vietnamci, kteří se v Čechách narodili nebo zde vyrůstali, jsou označováni jako banánové nebo také melounové⁶ děti [Jirasová, 2005, s. 386]. Tyto děti odmalička navštěvovaly české školy a často byly vychovávány českými ženami, které jim měly ulehčit počáteční potíže s jazykem. Přestože jsou tedy vietnamského původu, sdílejí tradice a názory svých českých vrstevníků. Česky hovoří plynule, často ale neovládají vietnamštinu, což může způsobovat kulturní a jazykovou bariéru mezi nimi a rodinou. [Pechová, 2007, s. 25]. Rodiče se s touto skutečností nerady smiřují a velmi často jsou děti posílány do nedělních škol vietnamštiny, které fungují převážně u velkých tržnic. V českých školách ale vynikají, často studují gymnázia, a proto není ojedinělé, že jsou přijaty na cizojazyčné nebo zahraniční školy [Jirasová, 2006, s. 321]. Česká televize v roce 2010 odvysílala dokument zabývající se problematikou těchto dětí⁷.

Přestože už si mladší generace tolik nezakládá na vietnamských tradicích, v rodinách se udržují nadále, i když ne v takové míře. Nejdůležitější tradicí je uctívání předků pomocí oltářků, kdy se k fotkám zemřelých dává ovoce, zapalují se vonné svíčky a při tom se odříkává modlitba. Dalším významnou tradicí jsou společné rodinné večeře, které se připravují až 3 hodiny. Důležitým a největším vietnamským svátkem je oslava lunárního Nového roku neboli Tet Nguyen Dan, který se ve Vietnamu slaví týden v období od 21. ledna do 20. února. Oslavy doprovází velká večeře, drobné dárky a také oběti k oltářům předků (peníze a ovoce)⁸. U nás se tento svátek neslaví v takové míře, většinou se rodiny sejdou na velkou večeři pouze v den, na který připadá Nový rok, protože si nemohou dovolit tak dlouhou dobu nepracovat. O to víc si ale užívají svátky, které se slaví v České republice, hlavně tedy Vánoce, které se dnes slaví i ve vietnamských rodinách [Jirasová, 2005, s. 381-382].

1.2 Teoretická východiska

V předchozí části jsem ve stručnosti shrnula historii vietnamské migrace, současnou situaci, se kterými se zde imigranti potýkají. V druhé části nastiňuji hlavní teoretická východiska, na kterých zakládám svou analýzu, tedy především texty Arjuna Appaduraie a Martina Albrowa. Obě tyto práce ještě nebyly přeloženy do češtiny, přesto však můžeme tyto pojmy chápat jako složeninu dvou slov socio/ethno + scape. Scape je část slova Landscape, což v překladu znamená krajina a tyto 2 pojmy se tedy dají přeložit jako krajina osob a krajina

⁶ na povrchu žluté, uvnitř bílé

⁷ Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267494875-bananove-deti/21056226984/video/>

⁸ Ze stránky <http://www.vietnam1.estranky.cz/clanky/svatky.html>

společnosti. Tyto názvy mi však nepřijdou dostatečně vypovídající o této problematice a tak v práci používám termíny originální.

1.2.1 Arjun Appadurai

První kniha, na které zakládám svou analýzu, je kniha Arjuna Appaduraie „Modernity At Large“, kde předkládá pojem „imagined worlds“, ve kterém rozlišuje 5 dimenzí tzv. „scapes“ (pole globální proudění, které se vzájemně překrývají, proudí různými směry a různou velikostí). Ve své práci se zabývám první dimenzí tzv. „ethnoscapes“, což je „krajina osob a pohyblivých skupin (jako jsou migranti, uprchlíci, pracovníci z cizích zemí, ale také turisté), které tvoří tzv. „pohyblivý svět“. Ten je v kontrastu s relativně stabilními komunitami a sítěmi skrz které se tyto lidé pohybují.“ [Appadurai, 1996, s. 33] Jedná se tedy obecně o migraci. Migrující jedinci přinášejí na základě své interpretace světa nový pohled a myšlenky. Tento koncept je můj hlavní výchozí bod, o který se v práci opírám.

Appadurai také zmiňuje, že s procesem globalizace a migrace se nacionalismus a tvorba národních identit vymyká teritoriálnímu ukotvení. Lidé migrují, stěhují se do jiných států, ale neadoptují si novou kulturu, nýbrž si vytvářejí prostor, kde v cizí zemi praktikují svou kulturu. Tento proces nazývá deteritorializací a pro vysvětlení uvádí tento příklad: „Jak turečtí dělníci v Německu sledující turecké filmy ve svých německých bytech, jak Korejci ve Philadelphii sledující olympijské hry 1988 v Soulu přes satelity z Koreje, jak pakistánští taxikáři v Chicagu poslouchající nahrávky kázání z pakistánských nebo iránských mešit, tak vidíme, jak pohybliví se představy setkávají s deteritorializovanými diváky“ Zde Appadurai zmiňuje, že ačkoliv migrant žije v cizí zemi a jiné kultuře, neustále praktikuje svou kulturu a neadoptuje si kulturu místní. [Appadurai, 1996, s. 4].

1.2.2 Martin Albrow

Jako další stěžejní text jsem si vybrala text Martina Albrowa „Travelling Beyond Local Cultures, který odkazuje na text Arjuna Appaduraie a jeho termín „ethnoscapes“, který jsem zmínila v předchozí části. Podle něj v Appaduraiově konceptu chybí pojem, který sám nazývá „socioscapes“ a pro mě je druhým hlavním pojmem mé bakalářské práce. Pod tímto pojmem si Albrow představuje „vizi sociální formace, která přesahuje osoby, které ji v daný okamžik tvoří“. Dále se v úvodu objevuje další, a pro mě třetí a poslední hlavní pojem mé bakalářské práce - termín „sociospheres“ (sociální sféry). Tímto pojmem Albrow nazývá „sociální formace, které se překrývají svým územním rozsahem, pohybují se diskrétně a odděleně od ostatních.“ „Sociospheres“ jsou tedy pole zájmu, ve kterém se člověk pohybuje.

Přestože pojem sféra evokuje určitý geometrický tvar, tak tyto lidské, sociální sféry nejsou kulovitého tvaru. Pro každého jedince je toto pole zcela jiné. Proto je nemůžeme považovat za tradiční pojetí nějakého společenství, které je založené na sdílené místní kultuře. Spíše jsou tyto sféry součástí určité kolony nebo řady, kde se „projíždějící herci“ snaží najít co nejmenší úroveň přijatelného kontaktu se životy ostatních lidí. Místa, kde se tyto individuální „siospheres“ prolínají, můžeme považovat za „sioscapes“ [Albrow, 1997, s. 38]. Je zcela přirozené, že „siospheres“ jednotlivých členů rodiny se v mnohém budou shodovat. Například domov, místa, kam rádi chodí společně nakupovat a večerovat, jednoduše místa, kde se pohybují společně...ty všechny tvoří jejich společnou „sioscape“. Přesto však se jednoznačně budou v mnohém lišit, například ve volnočasových aktivitách. Tyto individuální „siospheres“ budou vytvářet „sioscapes“ zase s jinými lidmi, ať už se jedná o školu, práci, přátele, partnery. Jak Albrow dodává: „...*Pokud chceme identifikovat klíčové faktory sioscapes v lokalitě musíme obrátit trajektorie sociálních sfér. Jinými slovy hledáme faktory mezi obchodními firmami, etnickými skupinami, náboženskými konflikty ve vzdálených místech, rodinném dědictví, ve všem, co mění sociální sféry, ve kterých je jedinec zapojen.*“ [Albrow, 1997, s. 52] Také dodává, že nové „sioscapes“ jsou tvořeny „sociálními sférami“, které se však liší v čase a prostoru a mohou být založeny na sociální stratifikaci. Tento jev mě v mých rozhovorech ale příliš zajímat nebude, protože je velmi nepravděpodobné, že by nějaké nerovnosti (ať už založené na věku či i pohlaví) ovlivňovaly „sociální sféry“ v rodině.

V textu je zmíněno i několik zajímavých charakteristik asijských respondentů a myšlenek, na které se budu zaměřovat i ve své analýze. Asijsci jsou prezentováni jako skupina obyvatel, která má velmi úzké rodinné vztahy, jen těžko mezi sebe pouští někoho jiného. Také udržují vztahy s příbuznými v zahraničí i v rodné zemi, převážně telefonicky či dopisem, případně formou emailu. Ženy více tíhnou ke komunitě, protože tak mohou v cizí zemi udržovat své tradice. Muži naopak tyto konexe udržují z důvodu ochrany rodiny a také k získávání dalších pracovních příležitostí. Tyto informace bych ráda porovnávala s odpověďmi mých respondentů. Zajímavý je v textu také výrok chlapce, který žije v Tootingu 6 let a netouží se vrátit zpět do Bombaye. Případá si už více jako Brit než Ind [Albrow, 1997, s. 49]. Zde se opět nabízí srovnání s mými respondenty. Cítí se mladší generace, která se zde narodila (popřípadě žila od útlého dětství), více jako Češi? Je velmi pravděpodobné, že se odpovědi budou mezi jednotlivými generacemi lišit. Jinak bude přemýšlet mladý člověk, který většinu svého života strávil v České republice a jinak člen starší generace, který velkou část svého života strávil ve Vietnamu.

1.2.3 Místo, imaginace, transnacionalismus

Kromě základních pojmů jako jsou již zmiňované ethnoscapes, sociospheres a socioscapes, jsou pro mou práci důležité i další pojmy jako je místo, transnacionalismus a imaginace. Místo je chápáno jako sociálně konstruovaný kulturně relativní pojem, který má více významů, které jsou konstruovány prostorově. Význam místa získávají skrz osobní zkušenosti a pohyb jedinců. Pro každého jedince má místo jedinečnou realitu, jehož význam je sdílen s jinými lidmi a místy [Rodman, 1992, s. 641-643]. Bez tohoto procesu místa jako taková nemohou existovat [Harvey, 1997, s. 234]. Tedy i přesto, že jedinci některá místa sdílejí, jejich vzpomínky a imaginace těchto míst se mohou značně lišit. Tento případ mě bude zajímat i u zmiňovaného pojmu socioscapes. Vnímají moji respondenti společná místa stejně? Nebo naopak každý má k nim jiný vztah? Prostor a místo nikdy nemůže být "dáno", musíme vždy brát v úvahu proces jejich společensko-politické konstrukce [Gupta, Ferguson, 1992, s. 17]. Jako transnacionalismus je vnímán proces, při kterém přistěhovalci navazují a udržují společenské vztahy s lidmi stejného původu a kultury [Zhou, 2012, s. 234]. Tito občané, kteří většinou migrují kvůli zlepšení své finanční situace z chudých zemí do zemí bohatých (Převážně asijské národy, latinskoamerické země, méně často také národy subsaharské Afriky), dokáží i přesto budovat a rozvíjet sociální vazby, které úzce spojují jejich vlast a jejich nové místo působení [Patterson, 2006, s. 1-2]. V tomto směru se často zmiňuje potřeba asijských přistěhovalců zůstat v kontaktu se svou rodnou zemí, případně i s jinými imigranty stejné národnosti v zemi nové. Je potřeba ethnoscapes důležitá i pro mé respondenty nebo naopak už zcela přilnuli k nové kultuře a zemi a tak nemají potřebu praktikovat svou kulturu a udržovat kontakty s jinými imigranty?

2 Metodologie

2.1 Výběr metody sběru dat

Pro svůj výzkum jsem si zvolila metodu polostrukturovaných (semistrukturovaných) narativních rozhovorů doprovázenou zúčastněným pozorováním a kreslením mentálních map. Tato kombinovaná metoda mi pro můj způsob výzkumu přišla nejvhodnější, jelikož jsem měla již určené oblasti zájmu, které by pouze v narativním rozhovoru respondenti mohli přejít. Při kvalitativním rozhovoru je velmi důležité, aby si člověk vytvořil alespoň minimální přátelský vztah s respondenty. Jednak z toho důvodu, aby respondenti nenabývali pocitu, že jsou při výslechu, získali důvěru a byli v odpovědích otevřenější. Zároveň však také proto, aby

sám výzkumník nebyl ovlivněn předsudky, především pokud pracuje s odlišnou etnickou skupinou, která je často prezentována v médiích.

Rozhovory také doprovázelo zúčastněné (participantní) pozorování, kdy se výzkumník „sám účastní dění v sociální situaci, v níž se předmět výzkumu projevuje. Je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data, zatímco se účastní přirozené se vyvíjejících životních situací. To vede k těsnějšímu přiblížení k předmětu a k možnosti odhalit vnitřní perspektivy účastníků.“ [Hendl, 2008, s. 193] V rámci rozhovorů jsem byla u některých respondentů na tradiční vietnamské večeři, navštívila je v práci a také s nimi navštívila SAPU. Umožnilo mi to trochu jiný pohled na věc než samotné rozhovory, protože jsem mohla pozorovat, jak se v daném prostředí chovají a pohybují, jak probíhají interakce uvnitř etnika v jejich sociálním prostředí. Pročítáním literatury a z vlastních zkušeností vyplynulo několik hypotéz, které mě v datech budou zajímat. Jedná se především o tyto: Ovlivňuje integrace do české kultury pohyb Vietnamců po Praze, případně jak? Je míra integrace ovlivněna plány do budoucna? Praktikují Vietnamci v ČR stále své zvyky? Můžeme SAPU považovat jako společný bod rodinných socioscapes a ethnoscapes? Mění se sociospheres s věkem, případně jakým způsobem se mění? Koncentruje se trávení volného času a výběr přátel v okolí bydliště (nebo školy/zaměstnání)?

2.2 Průběh rozhovorů

Mými respondenty bylo 5 osob v příbuzenském vztahu, které se v ČR buď narodili, nebo zde žijí více jak 20 let. Nejprve jsem jim vysvětlila, na co se jich budu ptát, jaké oblasti mě primárně zajímají. Poté jsem je poprosila, aby mi na papír nakreslili mapu svého současného pohybu po Praze, kde se nejčastěji vyskytují a jaká místa jsou pro ně důležitá. Tyto mapy byly výchozím bodem pro rozhovory, respondenti mi vysvětlili, proč je na mapu zakreslili, jak často zde tráví čas a co zde dělají. Mapy pro mě byly důležité jako záchytný bod při rozhovoru, o který jsem se mohla opřít v případě nejasností. Také jsem je využila při samotné analýze, kdy v některých rozhovorech odhalily skutečnosti, které si sám respondent nechtěl přiznat (například zakreslená Sapa u respondenta č. 2, přestože tvrdil, že důležitá není a sám do ní nechodí). Následně jsme pokračovali se samostatným rozhovorem, který se opíral o 5 zmiňovaných kategorií výzkumu. Při rozhovorech jsem se snažila respondentům pouze nastínit hlavní téma práce a poté je nechat vyprávět a do jejich výpovědí příliš nezasahovat. Původně jsem se domnívala, že většina respondentů bude hovořit sama a já se budu ptát pouze doplňující otázky. Ne vždy tomu tak však bylo, záleželo především na respondentovi,

proto se jednotlivé délky záznamů poměrně liší, nejkratší trval půlhodiny (respondent č. 2), nejdelší hodiny dvě (respondentka č. 1). Rozhovory rámcovaly základní otázky, které se týkaly především jednotlivých míst, které používal ve svém výzkumu Walter Benjamin. Jedná se tedy o bydlení, školu a práci, volný čas a kamarády, případně příbuzné. Přidala jsem si také vlastní místo, které mě poměrně zajímalo a tím jsou tzv. „etnická místa“, která jsou spjata s vietnamskou kulturou (vietnamské restaurace, obchody, velkoobchodní SAPA) a bez jejich působení by nevznikla, případně by nenabyla takového významu. Nejdříve jsem se ptala, kdy a proč poprvé přijeli do Čech. Potom se diskuze většinou začala odvíjet podle jednotlivých kategorií.

Vyprávění bylo často chronologického charakteru, kdy jsme například začali u místa bydliště, a respondent mi vyprávěl o všech místech, kde po příjezdu do Prahy bydlel. Nejdůležitější místa jsem po rozhovorech zanesla do mapy Prahy, ale také do mapy její části Praha 5 - Radotín, která je společná pro všechny respondenty. Jelikož bylo vyprávění chronologické, tak jsem mohla sledovat proměnu pohybu v průběhu času. Snažila jsem se respondenty ve vyprávění příliš nepřerušovat, občas se ale stalo, že se respondent rozpovídal o soukromé věci zcela nesouvisející s mojí prací (Např. respondent se mi svěřil, jaké nemovitosti pro své dcery koupil, kolik ho stály).

2.3 Metoda interpretace dat

Všechny rozhovory jsem nahrála a poté přepsáním do počítače provedla transkripci. Při přepisování jsem rovnou prováděla redukci prvního řádu, kdy jsem vynechala povídání zcela nesouvisející s výzkumem (např. pátý respondent zapnul televizi a řekl mi, že rád sleduje pořady o zvířatech). Po přepsání všech rozhovorů jsem získaná data rozdělila do hlavních 5 trsů kódů, které symbolizovaly 5 předem určených kategorií. Ty jsem poté zanesla do mapy a každé přisoudila jinou barvu (bydliště – modrá, škola a práce – červená, volný čas – zelená, přátelé a rodina – žlutá, etnická místa – tmavomodrá), což sloužilo k lepší orientaci v přiložených mapách. Data z rozhovorů a mapy jsem následně uvnitř jednotlivých kategorií porovnávala mezi sebou, kdy i přesto, že se jedná o příbuzenskou skupinu, která se v mnohém shoduje, se můžou jejich názory na místa v mnohém lišit. Snažila jsem se brát v úvahu i neverbální prostředky a citoslovce, například i tón hlasu či pousmání, které často mohou odhalit nevyslovené skutečnosti. Závěry tedy z velké části vycházejí z rozhovorů a informací, které mi poskytli sami respondenti.

Proti původnímu širšímu záměru zkoumání jsem se zaměřila na sledování jednoho etnika. Při výběru jsem použila osobní kontakt s bývalou spolužačkou, která je vietnamského původu, a proto jsem se rozhodla zaměřit na tuto skupinu. Všichni moji respondenti jsou tedy v příbuzenském vztahu a v Čechách se buď narodili, nebo zde žijí více jak 20 let. Tento výzkum se proto nedá považovat za zcela reprezentativní, jednak proto, že je to kvalitativní výzkum založený pouze na výpovědích pět respondentů, což nemohu považovat za reprezentativní vzorek. Skupiny Vietnamců pohybující se na území Prahy nebo také České republiky nejsou zcela homogenní, proto se jejich názory a pohyb liší a nemohu podle jedné rodiny globalizovat všechny Vietnamce na území Prahy. Přestože se tu dají pozorovat určité tendence, vždy musíme brát na tento fakt zřetel.

2.4 Vietnamci a jejich charakteristika v české literatuře

O problematice a komunitě Vietnamců vyšlo několik publikací a článků také v České republice, což jenom potvrzuje významnost této etnické skupiny u nás. Nejznámějšími autory, jejichž tvorba se zabývá problematikou Vietnamců v ČR, jsou etnolog PhDr. Stanislav Brouček, sociolog a vietnamista Mgr. Jiří Kocourek a kulturoložka Mgr. Šárka Martínková [Pechová, 2007, s. 6], s jejichž texty jsem pracovala v části zabývající se historií.

2.4.1 Proběhlé výzkumy a informační zdroje

Důležitým výzkumem, který se zabíral vietnamskou problematikou, je výzkum Ondřeje Hofírka a Michala Nekorjaka z roku 2008, který byl realizován v rámci projektu *Migrující osoby v ČR – postavení na trhu práce a sociální integrace*. Výzkum se zakládal na 48 polostrukturovaných rozhovorech, které proběhly v Praze, Brně a Plzni. Respondenti byli muži (30) a ženy (18) starší 18 let, kteří se narodili ve Vietnamu a v České republice žijí více jak jeden rok. Většina Vietnamců v ČR působí převážně v podnikatelské sféře, kde je na prvním místě podnikání spojené s nákupem a prodejem zboží, následováno službami v oblasti ubytování a stravování. Vietnamci tedy preferují ekonomickou nezávislost a svobodu, které jim vlastní podnikání nabízí. Zaměstnávají převážně rodinné příslušníky, ale také jiné Vietnamce, což považují nejen za formu solidarity, ale také za otázku důvěry. Většina zde žije v pronájmu, pokud jsou tu ale déle, často kupují nemovitosti, domy a byty. Zajímavá je část věnovaná znalosti českého jazyka, kdy druhá generace, která studuje české školy je z velké části bilingvní. První generaci je potřeba rozdělit na dvě kategorie. Na bývalé české studenty VŠ a učně, kteří nemají většinou problém se domluvit, a na bývalé zaměstnance průmyslových podniků, kteří absolvovali jen základní, nedostačující kurz a domluví se pouze

na základní úrovni. Nově příchozí imigranti a agenturní dělníci využívají služeb překladatelů a sami znají jen pár základních slovíček a frází. Často se však stává, že u první generace nastává opačný problém, kdy se nedomluví vietnamsky. V Praze a v Brně jsou pro tyto děti organizovány kroužky vietnamštiny, která je má znovu začlenit mezi vietnamskou skupinu. V textu autoři zmiňují i volnočasové aktivity, které patří mezi hlavní oblasti mého výzkumu. Pracující Vietnamci se většinu svého času zdržují v práci, pokud si ale najdou chvíli, tak rádi tráví volný čas v kruhu rodinném nebo mezi blízkými přáteli. Vietnamci, kteří zde studují, tráví volný čas stejným způsobem jako svoji vrstevníci [Hofírek; Nekorjak, 2009, s. 164-183]. „Většina vietnamských starousedlíků deklaruje, že přijeli do ČR za výdělkem. Často neplánují v ČR zůstat natrvalo, ale chtějí se vrátit zpět do Vietnamu, protože se tam narodili, vyrostli a k zemi jejich původu mají vybudované silné pouto.“ Naopak Vietnamci narození v Čechách tu většinou plánují zůstat nebo se přestěhovat do západní Evropy [Hofírek; Nekorjak, 2009, s. 190]. Přesto však o občanství žádá jen malá část z nich, ročně kolem 40 – 45 žádostí, autoři tomu přisuzují hlavně nutnost pozbytí vietnamského občanství, což je překážkou při návštěvách rodiny ve Vietnamu. Výzkum přinesl několik zajímavých výsledků související s mým tématem a podnítil k dalším otázkám, které bych ráda respondentům položila. Tyto charakteristiky jsou pro mě výchozími hypotézami, které bych ráda porovnála s odpověďmi svých respondentů. Přestože je pravděpodobné, že se mohou výsledky mého výzkumu v mnohém s těmito hypotézami shodovat, ráda bych do svého výzkumu zanesla představu prostoru a pohybu v něm, která zde chybí.

3 Empirická část

3.1 Respondenti

Empirická část je rozdělena do tří hlavních dílů. V první charakterizují jednotlivé respondenty a jejich výpovědi, kde věnuji pozornost především zmiňovaným lokalitám, které slouží k lepší orientaci v příložených mapách. V druhé shrnuji hlavní poznatky z rozhovorů a ve třetí předkládám přehled a srovnání informací získaných z jednotlivých rozhovorů.

Při hledání respondentů jsem využila kontaktů ze střední školy. Mými respondenty bylo 5 osob v příbuzenském vztahu, které se v ČR buď narodili, nebo zde žijí více jak 20 let.

- První respondentkou je svobodná žena ve věku 23 let, která v Praze žije od tří let a má bakalářský titul.
- Druhým respondentem je bratr prvé respondentky, sedmnáctiletý muž, který se v České republice již narodil a studuje střední školu.

- Třetí respondentkou je třiceti tříletá žena, sestřenice dvou předchozích respondentů, která je v Čechách od 8 let, dosáhla magisterského titulu a v současné době je zaměstnaná v sektoru služeb se zaměřením na televizní zábavu. V době rozhovoru byla svobodná, avšak při dokončování práce se vdala za českého občana.
- Čtvrtým respondentem je padesáti tříletý muž, otec prvních dvou respondentů, ženatý inženýr. V Československu pobýval krátce v roce 1987 na praxi, trvale zde žije až od roku 1992 a provozuje vlastní obchod.
- Pátým respondentem je rozvedený sedmdesátiletý muž, s vysokoškolským titulem, který na území dnešní České republiky pobýval střídavě od roku 1956. V současné době je v důchodu. Všichni respondenti, až na respondenta č. 4 jsou držiteli českého občanství.

Respondent	Pohlaví	Narozen	V ČR	Vzdělání	Povolání	Občanství
1	Žena	1989	1993	VŠ - Bc	Student	České
2	Muž	1995	narozen	ZŠ	Student	České
3	Žena	1980	1988	VŠ - Mgr	Obch. managerka	České
4	Muž	1960	1987/1992	VŠ - Ing	obchodník	Vietnamské
5	muž	1943	1956	VŠ - Ing, CSc	V důchodu	České

V rozhovorech mě zajímá i znalost češtiny, případně vietnamštiny, která z velké míry může ovlivňovat pohyb po městě. S ním je spojeno i praktikování vietnamských a buddhistických tradic, případně též přijetí českých a křesťanských tradic, které ukazují na míru integrovanosti do české společnosti a mohou též ovlivňovat pohyb a vnímání Prahy. Místa a lokality zde popisují hlouběji především kvůli lepší orientaci zaznamenaných míst v přiložených mapách.

3.1.1 Respondent 1

3.1.1.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru

Má první respondentka ⁹ je dvaceti tříletá žena, která v Praze žije od tří let. V současné době studuje magisterský obor na Vysoké škole ekonomické v Praze. Tento narativní rozhovor byl nejdelší, dohromady trval něco přes dvě a půl hodiny a byl dělený na dvě části. Jelikož se s respondentkou znám blíže, tak jsem se snažila jí vyzpovídat opravdu důkladně, i mimo hlavní téma mé práce, abych tak dostala ucelený pohled na historii její rodiny a příchodu do České republiky, což by mi pak usnadnilo trochu práci s dalšími členy její rodiny, především s jejím otcem, který nehovoří příliš dobře česky. Narodila se v roce 1989 v Ho Či Minově městě (dříve Saigon). Do České republiky se přistěhovala se svou matkou v roce 1993 za otcem, který zde pracoval. Zpočátku bydleli v domě své tety spolu s dalšími rodinami na Zbraslavi, kde také navštěvovala jesle. V roce 1994 si její rodiče pronajali byt v osadě Lahovská, která těsně sousedí s městskou částí Praha-Radotín. Byt se nacházel v přízemí rodinného domu a měl velikost 2+1. V té době také začala navštěvovat Mateřskou školu Prvomájová a později i Základní školu Loučanská v Radotíně. „ *Vlastně jsme byli snad jedni z prvních Vietnamců v Radotíně.*“ Od malička měla českou vychovatelku, takže si češtinu osvojila velmi rychle. Volný čas trávila převážně v okolí bydliště, kde si hrála, ale také s rodiči, kdy s nimi objížděla místa, kde mohli prodávat oblečení, např. zmiňuje Slapy. V roce 2000 si koupili řadový dům v Radotíně v ulici Na Benátkách, kde žijí dodnes.

V Radotíně navštěvovala jak mateřskou školu, tak i školu základní, ale i Gymnázium Oty Pavla, což velmi ovlivnilo její volný čas, který trávila převážně v Radotíně v okolí škol. Změna nastala až při přestupu na vysokou školu, která jí donutila více cestovat po Praze a trávit čas i na jiných místech. V současné době se pohybuje nejčastěji v Radotíně mezi domem a obchodem svých rodičů, potom na vlakovém nádraží, odkud téměř každý den jezdí směr Hlavní nádraží a poté tramvají na Žižkov, kde má školu. Její přítel bydlí v blízkosti stanice metra Luka a společně chodí rádi do vegetariánské restaurace Mai Trea v blízkosti Staroměstského náměstí nebo také do sítě veganských restaurací Loving Hut. Nakupovat oblečení ráda chodí do OC Nový Smíchov nebo také do OC Palladium. Protože ještě studuje, tak zatím spíše vyhledává brigády. Dříve pomáhala v obchodě svých rodičů, dnes však párkrát v týdnu pracuje ve vinotéce v Dejvicích, se kterými občas spolupracuje i na různých akcích po Praze a okolí: vinobraní, trhy, posvícení.

---

⁹ Příloha č. 4, Příloha č. 5, Příloha č. 6

Do Sapy¹⁰ jezdí poměrně často, neboť zde rodiče nakupují zboží do obchodu. Také zde má několik oblíbených bister a restaurací, kam chodí i s přítelem na tradiční vietnamskou polévku Pho (silný hovězí vývar se širokými rýžovými nudlemi) nebo vietnamské nudle Bun. Se sestřenicí a s bratrem mluví výhradně česky, což se moc rodičům nelíbí, protože se bojí, že zapomene svůj rodný jazyk. Proto dříve v Sapě navštěvovala i kurzy vietnamštiny, které zde probíhají, ale jak sama přiznává, žádné pokroky nezaznamenala. Vietnamsky se domluví, přesto však o ní její otec říká, že jí někdy lépe rozumí, když mluví česky, protože již pochytila český přízvuk. *„Cítím se napůl Česka a napůl Vietnamka, ale doma se cítím tady. Naši se chtějí na důchod přestěhovat zpátky, ale já už si to nedovedu představit.“* Minulý rok žádala o české občanství, do té doby se všude prokazovala pasem, který musela nosit stále s sebou. *„Proces získávání občanství byl fakt šílený. Ptali se mě, i jaké mám ráda české jídlo. Tak jsem odpověděla, že svíčkovou. Jaké mám ráda v Praze památky nebo jaké jsou české státní barvy.“* Správní poplatek činil 10 000 korun, *„Já ještě s bráchou musela při žádání pozbýt vietnamské občanství, což na ambasádě stálo ještě 7000 na jednoho.“* Domnívá se, že mnoho Vietnamců o české občanství žádat nebude, už kvůli složitému procesu.

3.1.1.2 Shrnutí rozhovoru

Respondentka přijela do Prahy coby čtyřletá se svou matkou v roce 1993. Bydlela vždy pouze v okrajových částech Prahy, v rámci nichž vystřídala celkem 3 bydliště. Jelikož studuje, tak stále bydlí s rodiči. Školy vždy navštěvovala v místě bydliště, kde také trávila nejvíc času, a tedy většina kamarádů pochází z této lokality. V předškolním věku byla často hlídána českou vychovatelkou a tak si jazyk osvojila velmi rychle a učení jí nedělalo problém. Se začátkem studia na vysoké škole se změnily i priority trávení volného času, který se víc přesunul z okrajové části Prahy – Radotína do centra města. Česky hovoří plynule, vietnamsky se domluví, přesto však ne na takové úrovni jako česky, proto také navštěvovala hodiny vietnamštiny. Vietnamské tradice uznává, s rodiči praktikuje veškeré zvyky, nepředpokládá však, že až bude mít vlastní rodinu, že v domě budou mít oltář na uctívání předků. V rodině ale praktikují i české křesťanské zvyky, například Vánoce. Ráda navštěvuje SAPU, kam často chodí i se svým českým přítelem, nejčastěji na nákupy a na jídlo. Navštěvuje ale i jiné vietnamské restaurace a bistra po Praze a jak sama tvrdí, cítí se napůl Češkou a napůl Vietnamkou, ale nedovede si představit, že by se tam někdy vrátila natrvalo, proto také požádala o české občanství.

¹⁰ SAPA je velkotržnice, která byla otevřená v roce 1999 na pozemku bývalého masokombinátu v pražské Písnici, často nazývána Malá Hanoj (<http://www.sapa-praha.cz/>)

3.1.2 Respondent 2

3.1.2.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru

Mým druhým respondentem¹¹ byl bratr první zmiňované. Narodil se v roce 1995 už v České republice, přesto však donedávna neměl české občanství. Byl také odmalička hlídán českou vychovatelkou, a proto už téměř vietnamsky nemluví. Od narození žil s rodinou v bytě na Lahovské, nyní spolu s nimi žije v Radotíně v ulici Na Benátkách. Podobně jako jeho sestra, i on navštěvoval Mateřskou školu Prvomájová a Základní školu Loučanská, jak první, tak i druhý stupeň. Po ukončení základní školy byl přijat na Střední průmyslovou školu sdělovací techniky v Panské ulici, zde se mu však dle vlastních slov příliš nelíbilo, tak po měsíci nastoupil na Střední zdravotnickou školu na Praze 4, obor Zdravotnický asistent, kterou v současné době studuje. Tento rozhovor byl vcelku problematický, protože respondent byl málo mluvný a přiznal, že většinu volného času tráví doma u počítače, jako to dělá velká část dnešní mládeže, převážně chlapců. V poslední době však začal s přítelem své sestry pravidelně navštěvovat posilovnu na Lukách, kam dojíždí hromadnou dopravou nejméně třikrát týdně.

Když jsem se ho zeptala na Sapy, odpověděl, že tam nechodí, což mě zarazilo, neboť ji zakreslil do mapy a navíc jsem věděla, že rodiče tam chodí nakupovat a občas i na nějaké slavnostnější večere. To mi nakonec potvrdil. Při rozhovoru jsem se zmínila o textu, který jsem četla¹² a kde autoři zmiňují, že mladší generace Vietnamců, kteří se zde narodili nebo zde od útlého věku vyrůstali, se vietnamsky nedomluví, a proto je často posílána na kurzy vietnamštiny. Věděla jsem, že rodný jazyk je i problémem mého respondenta, protože se mi sám při rozhovoru zmínil, že s rodiči komunikuje vietnamsky na základní úrovni a často si dopomáhá českými slovy, i když ví, že se jeho matka česky příliš dobře nedomluví. Ten samý problém má i při návštěvě Vietnamu, kde se prý dorozumívá pouze anglicky. Bylo pro mě tedy překvapením, když zmínil, že na tyto kurzy také chodil. Probíhaly v jedenkrát týdně v Sapě, ale po třech měsících to vzdal, protože neměly žádný smysl. Na mou otázku, zdali chodí do Sapy někdy sám nebo například s kamarády na oběd, se zarazil a téměř vyděšeně zeptal: „*Ne, proč?*“

---

¹¹ Příloha č. 7, Příloha č. 8, Příloha č. 9, Příloha č. 10

¹² Hofírek; Nekorjak, 2009

3.1.2.2 Shrnutí rozhovoru

Druhý respondent je bratrem první respondentky a v Praze se již narodil. Vystřídal pouze 2 bydliště, obě dvě v městské části Praha – Radotín. Oproti své sestře střední školu nestuduje v Radotíně, ale dojíždí na Prahu 4. Volný čas ale také tráví většinou v blízkosti domova, kde má většinu kamarádů nebo také přímo doma u počítače. Posledních pár měsíců navštěvuje s přítelem své sestry posilovnu na Praze Lukách. Také byl odmalička hlídán českou vychovatelkou, ale protože se v Čechách již narodil, tak se vietnamštinou téměř nedomluví, což představuje určitou bariéru mezi ním a rodiči, kteří to neunesou velmi dobře, a proto byl také poslán na kurz vietnamštiny. Při kontaktu se sestrou i dalšími mladšími členy rodiny používá výhradně češtinu a při kontaktu s rodinou ve Vietnamu se dorozumívá anglicky. Přestože zakreslil SAPU do své mapy, tak tvrdí, že do ní nechodí, ani nenavštěvuje jiná vietnamská místa a restaurace v Praze. Částečně to může být zaviněno věkem, kdy má tendenci se na svou rodinu a původ dívat skepticky, ale také špatnou znalostí vietnamštiny, kdy se sám v přítomnosti jiných vietnamských občanů může cítit nekomfortně.

3.1.3 Respondent 3

3.1.3.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru

S respondentkou č. 3¹³ jsem se sešla v restauraci v blízkosti jejího bydliště. Rozhovor byl poměrně dlouhý, trval něco málo přes hodinu a tři čtvrtě. Byl pro mě velmi zajímavý, jelikož se často stěhovala i měnila zaměstnání a v Praze se velmi dobře orientuje. Navíc většinu času vyprávěla sama a já se nemusela tolik ptát jako u předchozích rozhovorů. Respondentka je sestřenicí prvních dvou respondentů, narodila se v roce 1980 a do Československa se přistěhovala s rodinou v roce 1988. Bydleli nejdříve ve Slušovicích, kde otec pracoval v místním JZD, o pár měsíců později se přestěhovali do Prahy – Letňan, do bytu 3+1 na sídlišti. Po příjezdu měla nastoupit do třetí třídy, ale protože neuměla česky, nastoupila v Letňanech do třídy druhé. *„Tam jsme byli rok, tuším. To byl byt, co táta dostal, když pracoval pro ten Ekonomický ústav. Tam je velká fabrika, myslím, že Nivea, taková velká záatarasa a za ní sídliště. ... A pak jsme právě dostali byt v Radotíně, v Prvomájový. To mohlo být tak 1990, tam jsem bydlela do 17 let (pozn. do roku 1997), to už se naši nějak rozváděli a došlo na nějaký dělení majetku, že jo... no a koupili předtím ještě jeden byt v panelákách dál, který, se rozhodli, že bude jakoby můj a ten v Prvomájový bude ségry. A vzhledem k tomu, že*

¹³Příloha č. 3, Příloha č. 11, Příloha č. 12, Příloha č. 13

jsem si koupila dalmatina, tak se mě chtěli asi, co nejdřív zbavit, takže mi řekli, ať jdu bydlet sama. Takže v 17ti jsem bydlela sama, sama se psem ve 3+1. Pak se tam ke mně přestěhoval přítel. A tam jsem bydlela do nějakých mých 20, do roku 2000.“ Ten byt poté prodala a koupila si jiný v novostavbách také v Radotíně, v ulici Josefa Kočího, kde žila se svou matkou. V roce 2006 odjela na studijní pobyt do Athén a po návratu se nastěhovala k příteli na Žižkov. Byt 3+1 se nacházel kousek od paláce Akropolis. Minulý rok chtěli byt rekonstruovat a tak jim matka nabídla, ať se vrátí do bytu v Radotíně, dokud se byt nezrekonstruuje a ona se přestěhuje za svou druhou dcerou do USA. „Takže jsme se vrátili do Radotína. A nějak se nám tady zalíbilo, že jsme tu zůstali (smích).“

V Radotíně vystudovala základní školu a po ní odjela na rok studovat do USA do státu Oklahoma na střední školu. Po návratu jí otec zařídil, aby mohla nastoupit do druhého ročníku na Soukromou střední odbornou školu Bohemia Regia v Krči, kde odmaturovala. Po maturitě, v roce 1999 nastoupila na jazykovou školu: „*Tenkrát byla ještě státní a tam jsem studovala angličtinu a španělštinu.*“ Na škole si úspěšně složila státnici z angličtiny a také zkoušku TOEFL (Mezinárodní americká jazyková zkouška určena pro uchazeče o studium v angličtině), kterou potřebovala k přijímačkám na University of New York in Prague, kde následně studovala 4 roky Communication and Mass Media. Poté v roce 2004 nastoupila do Cestovní kanceláře ESO Travel (ul. Korunovační) kde se zaměřovala především na Vietnam a další asijské destinace. V té době si také podala přihlášku na magisterský obor na Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze – obor Mediální studia. V roce 2006 odjela na půl roku studijní pobyt ERASMUS do Řecka, tím také skončila její práce pro CK ESO Travel. Po návratu chvíli pracovala pro reklamní agenturu v Čakovicích, která se specializovala na různé propagační materiály. Poté úspěšně složila státní zkoušky a nastoupila v PR agentuře Best Communications na Újezdu, kde pracovala 3,5 roku až do léta 2011. „*Pak jsem si dala break a na půl roku odletěla do Ameriky, za ségrou a cestovat. No a pak jsem přišla do Disney, vlastně on byl předtím můj klient, tak jsem přešla na druhou stranu, na tu clientskou. A tam jsem od ledna 2012 až do teď.*“ Firma sídlí v blízkosti stanice metra Pražského povstání, v jehož okolí také často chodí na obědy - převážně do DBK na Budějovické do restaurace SUSHI time, kde vaří i vietnamskou kuchyni, ale také do Obchodního centra Arkády Pankrác do libanonské restaurace Safir. S kolegy také ráda chodí na I. P. Pavlova do vietnamského bistra, ale i do vietnamské restaurace na Jiřího z Poděbrad, kterou vlastní stejní majitelé jako již zmiňované bistro.

Nakupovat oblečení v Praze příliš nechodí, jelikož její mladší sestra žije trvale v USA, tak nakupuje při návštěvách tam. Občas ale chodí do již zmiňovaných obchodů DBK a

Arkády Pankrác. Občas také zajede do OC Nový Smíchov, kde je i její oblíbená vietnamská restaurace Loving Hut. Jídlo a potraviny chodí nakupovat v Radotíně do supermarketu Billa, který je vzdálen kousek od jejího bydliště. Jednou týdně ve středu chodí na kurzy malování k akademické malířce na Strossmayerovo náměstí a také každý čtvrtek na spinning do Kongresového centra k Olze Šípkové. Často také chodí navštěvovat svého otce v Podolí, matku na Zbraslavi a kamarádku, která nedávno porodila, na Budějovické. Do SAPY chodí pravidelně, jak už na jídlo nebo s matkou nakupovat potraviny. Její mapa je tedy poměrně obsáhlá, pohybuje se téměř ve všech částech Prahy, samozřejmě se vždy zvyšuje obliba a trávení času v místě, kde bydlí, studuje nebo pracuje.

3.1.3.2 Shrnutí rozhovoru

Třetí respondentka, sestřenice prvních dvou respondentů, je v Čechách od svých osmi let. České občanství získala chvíli po příjezdu, díky svému otci. Za svůj život se poměrně často stěhovala, většinu času ale bydlela v okrajových částech města. Do střední školy vždy navštěvovala školy v okolí bydliště, kde opět měla většinu kamarádů a trávil zde volný čas. Po střední škole odjela studovat do USA a po návratu začala kvůli školám více po městě cestovat. Vystřídala několik škol, ale i zaměstnání, proto je její mapa v tomto směru poměrně zaplněná. V současné době bydlí opět v Praze – Radotíně a dojíždí za prací v okolí stanice metra Pražského povstání. Tyto dvě lokality nejvíce určují její aktuální trávení volného času. Do SAPY chodí převážně se svojí matkou na nákupy, ale také do restaurací s přáteli. Navštěvuje i pár dalších vietnamských restaurací ve městě, kam chodí se svými kolegy. Češtinou i vietnamštinou se domluví plynule, přestože přiznává, že občas mívá při psaní problémy s vietnamskou gramatikou. Když tráví čas s matkou, tak se snaží udržovat vietnamské tradice a zvyky, avšak sama oltář nemá a zvyky nepraktikuje. V nedávné době se vdala za svého dlouholetého českého přítele.

3.1.4 Respondent 4

3.1.4.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru

Respondent č. 4¹⁴ je otec prvních dvou respondentů. Narodil se v roce 1960, je inženýrem chemie, vystudoval ve Vietnamu Vysokou školu technickou (Dai Hoc Bach Khoa). Rozhovor byl trochu složitější, jelikož nám musela překládat dcera a netrval déle jak půl hodiny. Přestože v Čechách žije trvale od roku 1992, stále se cítí pohodlněji, když se

¹⁴ Příloha č. 14, Příloha č. 15, Příloha č. 16

může vyjadřovat v rodném jazyce. K rodině jsem byla pozvána na tradiční vietnamské jídlo, po které následoval čas na mé otázky. Poprvé do Československa přijel v březnu roku 1987 na praxi do slovenského města Partizánské, kde pracoval v továrně na boty a vykonával tam převážně administrativní práce. V srpnu téhož roku se však vrátil do Vietnamu. Jeho sestra (matka respondentky č. 3) se přistěhovala do Prahy v roce 1988 a nabídla mu, aby jí zde pomáhal s jejím obchodem. Sám tvrdí, že sem přijel hlavně kvůli lepším pracovním podmínkám a příležitostem. Nejprve pracoval pro sestru a jejího manžela (respondent č. 5) ve firmě Pragoasico, která se zabývala dovážením orientálního zboží z Vietnamu do Čech (keramika, perleťové krabičky...), sám měl na starosti export a import. Žil ve starém domě, který koupila jeho sestra na Zbraslavi a hodlala rekonstruovat. Po roce však začal sám podnikat, protože jak sám říká „*Chtěl jsem mít a dělat sám.*“, pořídil si stánek s textilem a začal objíždět různá tržiště (Sedlčany, Litoměřice, Teplice, Slapy). Zboží kupoval v Hotelu Kosík v Řepích. V tu dobu si také s rodinou pronajal byt 2+1 na Lahovské. V roce 1997 mu sestra přenechala pronájem obchodního prostoru v centru Radotína, kde si otevřel vlastní obchod Ovoce a zelenina, který vlastní dodnes. Otevřeno je 7 dní v týdnu od 8:00 – 20:00 a většinu jeho času se dělí mezi práci a domov, na vlastní záliby ho příliš nezbyvá. Obchod jezdí pravidelně zásobovat, převážně do Makra na Stodůlky, do Velkotržnice v Lipencích do prodejny Ratio, ale také do Sapy do velkoobchodu Tamda Foods. S provozem mu pomáhá manželka, ale i další pomocník z Vietnamu, který i u něj bydlí. V roce 2001 s manželkou koupili řadový dům v Praze Radotíně v ulici na Benátkách, který však byl vytopen při povodních v srpnu 2002. Dům se skládá ze sníženého přízemí, kde se nachází kuchyně, 2 pater a podkroví. S přáteli se vídá povětšinou v Sapě, občas také ale tráví volný čas u přátel v Modřanech nebo u své sestry na Zbraslavi. V létě rád ve volnu jezdí s rodinou na Slapy. V Praze se tedy pohybuje hlavně na jejích okrajových částech, které souvisí s prací nebo s rodinou.

3.1.4.2 Shrnutí rozhovoru

Respondent číslo 4 je otcem prvních dvou respondentů. Narodil se v roce 1960 a do Československa přijel poprvé na praxi v roce 1987. Po pár měsících se vrátil zpět do Vietnamu a natrvalo přijel až v roce 1992 za svou sestrou, která tu žila a podnikala se svou rodinou. Dlouho u ní ale pracovat nevydržel a tak si zařídil vlastní obchod nejprve s textilem a později s potravinami. Bydlel vždy v okrajových částech Prahy, kde se také koncentrovalo jeho podnikání. Dnes tomu není jinak a opět bydlí v odlehlejší části města v Praze – Radotíně, kde také má svůj obchod. Do centra města téměř nechodí, jelikož nemá příliš volného času,

který ale nejraději tráví doma s rodinou, případně navštěvováním svých kamarádů, kteří jsou vietnamského původu a také bydlí v okrajových částech města. Přestože v České republice žije již přes dvacet let, tak stále ovládá češtinu pouze na základní úrovni, což může být opačný problém než u jeho syna. Dochází u něj k částečné deterritorializaci, kdy i přestože žije v Praze, tak doma sleduje vietnamskou televizi, vaří nejčastěji vietnamskou kuchyni, v obchodě zaměstnává vietnamského pomocníka a volný čas tráví pouze uvnitř své komunity. Na vině může být opět jazyková bariéra, avšak opačná než u jeho syn, respondenta č. 2, která způsobuje, že se jedinec cítí lépe mezi jedinci, se kterými se bez problému domluví. Nebo také nedostatek volného času a vidina návratu do Vietnamu, kdy není dostatečně motivován, aby tuto situaci změnil.

3.1.5 Respondent 5

3.1.5.1 Představení a nejdůležitější informace z rozhovoru

S posledním respondentem ¹⁵ bylo trochu problematické se sejt, přestože je v důchodu a času má poměrně dost. Je to otec respondentky číslo 3, přesto mi však celkem dlouhou dobu trvalo, než jsem na něj získala kontakt. O tento rozhovor jsem velmi stála, protože mi jeho životní příběh přišel zajímavý a zcela odlišný od ostatních respondentů. Následná domluva přes email byla poměrně rychlá a po pár dnech jsem se s respondentem sešla v malé kavárně v Podolí, v blízkosti jeho bydliště. Místo však bylo příliš rušné a tak mi navrhl, že se můžeme přesunout k němu do bytu, kde bude lepší místo na nahrávání. Respondent se narodil roku 1943 v jižním Vietnamu. Oba jeho rodiče byli v armádě a tak byl roku 1954 poslán lodí do severního Vietnamu do Hanoje, odkud v létě 1956 spolu s dalšími 99 dětmi odjel vlakem do ČSR. Cesta do Prahy trvala 15 dní a poté byly autobusem přepraveny do Chrastavy. V dětském domě předtím bydlela skupina Řeků, které Vietnamské děti vystřídaly „*Předtím byli Řekové a používali jsme věci, co nám tam Řekové nechali, včetně kabátů a tak dále. To si pamatuju (úsměv), neměli jsme nic, ani kolo, nic.*“ V roce 1959 byly dohody ukončeny a děti přepraveny zpátky do Vietnamu. Na podzim stejného roku se respondent spolu s dalšími 14 nejstaršími dětmi vrátil, jelikož mu bylo umožněno zde studovat střední školu. Byl přijat na Střední průmyslovou školu v Jičíně, kde v roce 1963 odmaturoval. Po maturitě odjel zpátky do Vietnamu, kde pracoval jako konstruktér v dílnách. „*Od roku 63 do roku 88 jsem dlouho pracoval ve Vietnamu na různých místech. Tehdy byl Vietnam už svobodný nebo sjednocený.*

¹⁵ Příloha č. 17, Příloha č. 18, Příloha č. 19

Já jsem pak pracoval v Hanoj a když jsem odjel domu, tak jsem se teprve oženil. Ne. Já jsem od roku 63 do roku 68 pracoval v severním Vietnamu, pak v roce 68 nebo 69 jsem odjel znovu sem studovat vysokou školu. Strojní fakultu ČVUT na Strahově, v Podolí a pak jsem hned po vysoké škole, protože jsem měl vyznamenání, tak jsem dělal aspiranturu. “ V té době bydlel na různých kolejích po celé Praze (Strahovské koleje, Podolí, Kajetánka). Aspiranturu dokončil v roce 1974 a tehdy se opět vrátil do Vietnamu, kde zůstal až do roku 1988. Pracoval na různých místech, například i na ministerstvu, ale neustále dojížděl do ČSSR, protože byl často využíván i jako tlumočnick.

V roce 1988 dostal nabídku pracovat pro JZD Slušovice. „Až v roce 1988 jsem pracoval ve Vung Tau, v přístavu, kde jsem dělal expert na Českou republiku a zakládal podnik spolu se Šlusovicemi, jo. A v roce 88 ved jednu skupinu pracovníků z toho OTAS Vung Tao do Slušovic.“ Ve Slušovicích dostal byt a také mu a celé jeho rodině bylo uděleno české občanství. Zde zůstal pouze chvíli, protože většina spolupracovníků odešla a tak se přihlásil do konkurzu do Ekonomického ústavu ČSAV, kam byl díky profesoru Brabcovi, u kterého dělal aspiranturu, přijat jako vědecký pracovník. „Normálně jsem měl slušný plat a poskytl mi napřed ubytování zadarmo v Letňanech, 3+1. No a pak jsem dostal byt i od státu, normálně v Radotíně – Prvomájová v paneláku.“ Poté přišla revoluce a můj respondent začal sám podnikat. V září 1990 založil firmu Pragoasico, která se zaměřila na nákup a prodej zboží dovezeného z Vietnamu, ale i překladatelské práce. „Získal jsem totiž peníze ve službách Českého státu, protože mně přidělili určitý podíl na deblokaci dluhu Vietnamu, takže Vietnam žádný dluh jako první stát, který vůbec nedlužil republice.“ Firma zaniká v roce 1995 a od té doby se respondent věnoval psaní odborných publikací nebo také již zmiňovanému překladatelství.

V roce 1997 se rozvedl a přestěhoval se do podnájmu také v Radotíně. Tam bydlel necelý rok, poté si pořídil znovu byt 3+1 v paneláku na Libuši. Ten prodal v roce 2006, kdy odešel do důchodu a pořídil si menší byt v Praze Krči v ulici Antala Staška. Začátkem roku 2013 si pořídil ještě jeden menší byt 1+kk v Praze Podolí, který celý zrekonstruoval a nyní bydlí v něm. Do restaurací chodí každý den, hlavně do podolské restaurace Josefína na českou kuchyni, ale také do DBK na Budějovické, kde rád chodí na vietnamskou kuchyni. Několikrát týdně chodí plavat do Podolí a taky na procházky po Praze, z Podolí až ke Karlovu mostu. Rád také chodí do Národního divadla. Na papír mi nakreslil trasu, kterou pravidelně chodí – z Podolí vyrazí do bytu v Krči, kde ještě vyzvedává poštu, dojde k Budějovické do DBK a potom na Pankrác, kde se setkává s dcerou, která pracuje na Pražského povstání. Pomalým krokem přejde k Národnímu divadlu, pak na Václavské náměstí a dojde až na I. P. Pavlova,

kde nasedne na metro a sveze se zpátky na Pražského povstání, odkud se vrací zpátky do Podolí. Tradiční vietnamské zvyky (jako např. oltář, který uctívá duše předků) nedodrží, ani nechodí do Sapy. Jak sám dodává: *„Sice pocházím z Vietnamu, ale většinu svého života jsem žil v Čechách – jako dítě, jako student, tak mám tady jiné vztahy k České republice, k Čechům. Je to něco jiného. Žijete v děcáku, vychovaly vás české vychovatelky a vychovatelé a učili vás odmalička samí Češi, tak to máte jiný vztah.“*

3.1.5.2 Shrnutí rozhovoru

Poslední respondent, rozvedený sedmdesátiletý muž, je otcem respondentky číslo 3. Do Československa přijel v roce 1956 jako jedno z „Chrastavských dětí“. Vystudoval zde základní, střední, ale i vysokou školu. Do Vietnamu se často vracel, ale trvale zde zakotvil až roku 1988. Nejprve žil v okrajových částech města, před osmi lety ale odešel do důchodu a tak se přestěhoval blíž centru, kde má všechna svá oblíbená místa v docházkové vzdálenosti. Volný čas tráví tedy především v centru města nebo v blízkosti svého bydliště v Praze – Podolí. Český se domluví velmi dobře, avšak občas dělá chyby v pádech či ve skloňování. Vietnamské zvyky nedodrží, protože jim nevěří a přestože považuje SAPU za centrum vietnamské kultury v Praze, tak sám dodává, že tam nechodí. Na vietnamskou kuchyni občas zajde do jedné restaurace se svou dcerou, ale jinak se převážně stravuje českou kuchyní. Z rozhovoru jsem měla dojem, že sám sebe odlišuje od ostatních Vietnamců v Praze a neztotožňuje se s nimi, především s novou vlnou a považuje se víc za Čecha, i když velmi ovlivněného politickými názory z Vietnamu.

3.1.6 Celkové shrnutí výpovědí

Při dotazování vypovídalo celkem 5 respondentů, 3 muži a 2 ženy ve věku od 17 do 70 let, kteří se v Praze narodili nebo zde žijí víc jak 20 let. Všichni byli v příbuzenském stavu a část života se pohybovali a žili v městské části Praha – Radotín. První 4 respondenti zde také žijí i v současné době. Podobně jako většina českých dětí, tak i ty vietnamské navštěvují základní školy v blízkosti bydliště, kde si vytvoří první přátelské vazby a potom logicky tráví volný čas v této lokalitě. Se změnou školy nebo zaměstnání se mění i trávení volného času, který se koncentruje v blízkosti těchto míst. Při pohledu na vytvořenou mapu zde ale můžeme pozorovat tendenci, kdy s lepší znalostí češtiny, se respondenti víc přibližují centru a volný čas tráví zde. S horší znalostí jazyka se respondenti drží více uvnitř své skupiny a pohybují se v okrajových částech. Respondenti, kteří používají češtinu jako primární jazyk, dodržují

tradiční vietnamské zvyky (například přítomnost oltářů na uctívání předků, oslava Nového roku Tet) pouze v přítomnosti své rodiny, sami je pak nepraktikují a překlánějí se často ke zvykům a názorům českým, což opět ovlivňuje jejich pohyb po městě. Naopak respondent se špatnou znalostí vietnamštiny se vyhýbá místům etnickým, kde se necítí komfortně. Špatná znalost rodného jazyka a nedostatečná zainteresovanost v tradičních zvycích vytváří bariéru mezi generací narozenou v České republice a jejich rodiči a může být problémem pro toto etnikum do budoucna. Zajímavé je, že všichni respondenti považují SAPU za hlavní středisko koncentrace vietnamské kultury v Praze, přestože je sami ani nemusí navštěvovat.

Respondent	Místo narození	Bydliště	Znalost češtiny¹⁶	Znalost vietnamština¹⁷	Dodržování zvyků
1	Vietnam	P - Radotín	1	3	S rodinou
2	ČR	P - Radotín	1	4	S rodinou
3	Vietnam	P - Radotín	1	2	S rodinou
4	Vietnam	P - Radotín	4	1	ano
5	Vietnam	P - Podolí	2	2	ne

Představa místa a pohyb v něm je pro jedince zcela individuální, často ale ovlivněn především rodinou, školou či zaměstnáním a kamarády. V případě Vietnamců je ale pohyb také umocněn znalostí češtiny a vietnamštiny. Transnacionalismus je přítomný především u jedinců, kteří život v České republice stále považují za provizorium a přestěhovali se sem pouze za vidinou lepšího výdělků a neplánují zde zůstat navždy. Proto navazují a udržují společenské vztahy s lidmi stejného původu a kultury.

3.2 Diskuze a analýza výsledků

Ve své práci jsem se snažila nalézt nějaká obecná pravidla nebo společné cesty při začleňování imigrační komunity do české společnosti. Mapovala jsem osoby různého stáří, pohlaví i vzdělání. Jako významný fenomén začleňování jsem sledovala především pohyb v novém, českém prostředí. Z výsledků práce vyplynulo, že pro pohled na domestikaci cizince v naší společnosti hrají zásadní roli 3 platformy: jak dlouho respondent pobývá na českém území případně, zda se zde již narodil; čím se v současné době zabývá (zaměstnání či studium) a zda si našel nové volnočasové aktivity; a jaké má osobní plány do budoucna, tedy

¹⁶ 1 – výborná, 2 – s občasnými chybami, 3 – domluví se, 4 – základní fráze, 5 – žádná

¹⁷ 1 – výborná, 2 – s občasnými chybami, 3 – domluví se, 4 – základní fráze, 5 – žádná

zda chce v České republice zůstat natrvalo či plánuje návrat do Vietnamu. Všichni respondenti si uvědomovali částečnou odlišnost od majoritní společnosti a to ne především vizuální, ale kulturní a jazykovou. Zde se však odpovědi opět lišily podle plánů do budoucnosti. Respondentka č. 3 se vdala za českého přítele, respondentka č. 1 plánuje brzké bydlení se svým českým přítelem. U jazykové bariéry je výrazný vztah starší generace k zachování alespoň jazykové kontinuity s Vietnamem. Ve svém výzkumu jsem se snažila tyto pohledy zmapovat a zároveň vytvořit i mentální mapy pohybu těchto imigrantů. Z jednotlivých ilustračních map pohybu respondentů po Praze se dají vyzorovat určité tendence. Každý jedinec má vlastní pole pohybu po městě, které dle Albrowova termínu můžeme nazývat sociospheres. Sociospheres se většinou často kumulují kolem míst, kde jednotlivci žijí, případně pracuje či studuje. Tato místa jsou totiž u všech mých respondentů hlavním ukazatelem trávení volného času, který se koncentruje v blízkosti těchto míst.

U respondentky č. 1 je tento jev velmi zřetelný u mapy Radotína, kde nejenom žila, ale i studovala základní a střední školu. V pubertálním věku se tedy pohybovala a trávila volný čas především v této lokalitě. To samé můžeme pozorovat i u jejího bratra, respondenta č. 2. Postupně se změnou školy či pracovního místa se mění i trávení volného času, například stravování a nakupování, které povětšinou najdeme na trase mezi místem bydliště a prací/školou. Dobrým příkladem je respondentka č. 3, která se často stěhovala a měnila zaměstnání. V současné době už přes rok pracuje v blízkosti stanice metra Pražského povstání, v jejíž blízkosti chodí na jídlo, nakupovat, ale i sportovat. Při posuzování map je také důležité vzít v úvahu věk respondentů, dobu strávenou na území České republiky, ale také v jakém věku sem přišli a především znalost češtiny či vietnamštiny. U respondentů, kteří v Praze žijí od dětského věku, případně se zde narodili, tedy zde navštěvovali školu, je vidět podobný typ pohybu. Nejprve žijí s rodiči v okrajových částech Prahy, kde navštěvují základní školu a také zde tráví volný čas. S dospíváním, většinou po základní škole, se začínají více pohybovat v centru města.

Zajímavý je v tomto případě pohyb respondenta č. 5, který v ČSSR byl od svých 12 let. Do Prahy přišel až na studium vysoké školy, po které se opět vrátil do Vietnamu. Natrvalo se do hlavního města přistěhoval až v roce 1989. Po návratu nejprve také bydlel v okrajových částech (Letňany, Radotín, Libuš), ale protože se v centru Prahy pohyboval coby student a dobře se v ní orientoval, rozhodl se v důchodu opět přestěhovat blíž centru (nejprve Krč, nyní Podolí), kde má většinu svých oblíbených míst v docházkové vzdálenosti. V Praze se pohybuje velmi podobně jako český důchodce: chodí plavat, rád se prochází kolem Vltavy, navštěvuje Národní divadlo a dokáže plně využít možností, které Praha nabízí. Naopak

respondent č. 4 se pohybuje téměř výhradně v okrajových částech Prahy. To můžeme přisuzovat jednak jeho práci, která ho plně zaměstnává a nutí navštěvovat prodejny a tržnice, které jsou většinou lokalizované v těchto částech, ale i jazykovou bariérou, díky níž respondent tráví volný čas nejčastěji v domácím prostředí nebo mezi jinými Vietnamci. V tomto případě můžeme pozorovat i určitou formu transnacionalismu, kdy zde přistěhovalec navazuje a udržuje společenské vztahy s lidmi stejného původu. Na to ve svém textu částečně odkazuje i Martin Albrow, který zmiňuje, že pro Asijce jsou typické úzké rodinné vztahy, kdy ženy více tíhnou ke komunitě, což napomáhá k udržování tradic v cizí zemi a muži se o to snaží spíše z důvodu ochrany rodiny. Také jsou pro ně důležité úzké vztahy s příbuznými v zahraničí i v rodné zemi, převážně telefonicky či dopisem, případně formou emailu. (Eade, 1997, 47-49) Z mých rozhovorů jsem se dozvěděla, že tradice je pro ženy, které většinu života strávily ve Vietnamu, jedna z hlavních priorit. Důležité jsou především oltářky pro uctívání předků, ale i společné rodinné večeře. Častěji také navštěvují svou rodinu ve Vietnamu. Muži jsou často k této tradici vedeni, ale není to jejich priorita. Respondent č. 5 mi řekl, že je to podle něj hloupost a na duchy předků nevěří, proto žádný oltář doma nemá a tradice příliš nedodržuje. Jeho případ je však trochu jiný, jelikož v Čechách i částečně vyrůstal a jeho vztah k české kultuře je trochu jiný než respondenta č. 4, který vyrůstal a 30 let žil pouze ve Vietnamu. V kontrastu jsou tady dva téměř podobně staří respondenti, kdy jeden si zcela adaptoval českou kulturu a téměř úplně potlačil svou vlastní a u druhého dochází spíše k deterritorializaci, kdy v Praze sice žije, ale volný čas tráví uvnitř své komunity. Doma sleduje vietnamskou televizi a vaří nejčastěji vietnamskou kuchyni, v obchodě zaměstnává vietnamského pomocníka, ve volném čase navštěvuje kamarády, také Vietnamce, a pokud navštěvuje nějaké restaurace, téměř výhradně se jedná o restaurace vietnamské. Proto se může zdát, že asijské rodiny mezi sebe těžko pouštějí někoho cizího. Není tomu ovšem tak. Na vině je opět jazyková bariéra, která způsobuje, že se jedinci cítí lépe mezi podobnými, kterým rozumí a bez problému se s nimi domluví. Tento jev se však nevyskytuje pouze u asijských rodin, ale můžeme to sledovat například i u českých imigrantů. Příkladem může být i česká komunita v Chicagu, kde se počátkem 20. století mezi 18. a 26. ulicí mluvilo výhradně česky nebo slovensky. U mladší generace, která v Praze vyrůstala, je patrný určitý odstup. Tradice respektují a v rodině dodržují, když se však osamostatní a odstěhují, nepraktikují je ve vlastní domácnosti. To je případ i respondentky č. 3, která od 17 bydlí sama a oltář doma nemá. Respondentka č. 1 k tomu dodává: „*Až spolu budeme bydlet s Pepou¹⁸, tak ten oltář zařízovat*

---

¹⁸ přítel, jméno bylo změněno

nebudu, ale teď když ho máme doma, tak dělám ty rituály, co se k tomu pojí - jako dávání ovoce na oltář, když je výročí úmrtí dědečka a babičky a když se to ovoce sundává, tak se musíš pomodlit, to samé když ho tam dáváš.“

Jelikož všichni moji respondenti jsou v příbuzenském stavu, je tedy samozřejmé, že se jednotlivé sociospheres prolínají. Místa, která jsou pro mé respondenty společná, Martin Albrow nazývá socioscapes. Takovým místem je například bydliště u respondentů 1, 2 a 4 nebo také částečně u respondentů 3 a 5. Stejná základní škola se nám objevuje i u respondentů 1, 2 a 3. Pro tyto 3 respondenty je také podobná vlaková trasa Radotín – Smíchov – Hlavní nádraží, dvě mé respondentky ji dokonce samy zakreslily do své mapy. Před samotným začátkem jednotlivých rozhovorů jsem předpokládala, že jedním z míst, kde se budou jednotlivé sociospheres překrývat, bude i velkostržnice SAPA. Toto místo je pro mě hlavní bod vietnamských ethnospheres v Praze, přestože spousta lidí to může považovat jen za obyčejnou tržnici. Jako důležitý etnický bod to považuji především proto, že kumuluje vietnamské občany, kteří zde nemusí pouze zásobovat své obchody, ale najdou tu i plno malých bister či restaurací zaměřených na tradiční vietnamskou kuchyni, kde při jídle mohou sledovat vietnamskou televizi. Kvůli stravě tam převážně chodí i respondentka číslo 3: *„Na vietnamský chodíme do Sapy, zrovna včera jsem tam byla s mámou. Tam je takový jeden malinký obchod, pekárna na bagety, protože ta vietnamská kuchyně je trochu do toho francouzského stylu.“* Také jsou zde cestovní a pracovní agentury, kde si jednoduše zajistí letenky do Vietnamu, překladatelé, kteří pomohou při kontaktu s úřady, mateřské školy, jazykové lekce vietnamštiny, ale i buddhistická svatyně nebo restaurace Dong Do, ve které se pravidelně konají svatby. Tu zmiňují respondenti především v souvislosti se společenskými událostmi. *„Jedna je v Sapě, Dong Do, která je taková honosná, ale tam chodíme spíš, když přijede nějaká návštěva, maximálně dvakrát do roka, tam je to opravdu dražší.“* zmiňuje se první respondentka. Potenciál v tomto místě viděly i některé firmy působící na českém trhu. Své pobočky si tu otevřela například i Všeobecná zdravotní pojišťovna nebo v nedávné době i mobilní operátor Vodafone. Nejdůležitějším faktorem ale zůstává, že sami Vietnamci toto místo považují jako důležitý sjednocující bod pro vietnamské etnikum v Praze a připodobňují ho k Vietnamu. Podobně to vidí i první respondentka: *„O víkendu je tam vždycky největší provoz. Tam to vypadá úplně přesně jako ve Vietnamu na těch tržištích. Člověk pomalu ani nemusí do Vietnamu.“* A třetí respondentka dodává: *„V Sapě je všechno od kadeřnictví, letecký společnosti, dokonce Vodafone tam otevřel teď pobočku. Taková čajna, česká Hanoj.“* Je zajímavé, že toto místo zmiňují i respondenti, kteří tvrdí, že ho navštěvují ojedinele nebo ho nenavštěvují vůbec. Respondent č. 5 mi na konci vyprávění řekl, že nemá doma oltář a ani

nechodí do Sapy. Z jeho slov je tedy patrné, že přestože toto místo sám nenavštěvuje, stále ho považuje jako charakteristické pro Vietnamce žijící v Praze a tím, že tam nechodí, dává najevo svou odlišnost od jiných Vietnamců. Podobně to můžeme sledovat u respondenta č. 2, který ho dokonce zakreslil do své mapy, přestože nejprve tvrdil, že tam nechodí. Občas však do SAPY chodí s rodinou na slavnostnější večeri do restaurace Dong Do a také tam navštěvoval kurzy vietnamštiny. Přesto ho otázka, zdali tam chodí sám, poměrně zaskočila. Je velmi pravděpodobné, že tohle může být opačný případ jazykové bariéry než u respondenta č. 4. S rodiči komunikuje ve vietnamštině na základní úrovni a velmi často si dopomáhá českými slovy, s příbuznými ve Vietnamu si raději dopisuje v angličtině než ve vietnamštině, proto byl také poslán rodiči do Sapy na jazykový kurz. Je tedy možné, že se sám v Sapě necítí úplně komfortně, neboť se nedokáže vyjadřovat na takové úrovni, jak by se od něj nejspíš očekávalo. Také to může být částečně dáno i věkem, kdy může mít tendenci oprostít se od své původní kultury a snažit se co nejvíce zapadnout českého prostředí. Podobné období si prožila i respondentka č. 3: *„Nebyla jsem na to moc hrdá, to spojení bylo vždy Vietnamec-stánkař a máma taky jednu dobu prodávala. A to jsme měly s mámou různé hádky - ty se za mě stydiš, nevážíš si mě a asi měla v tu dobu pravdu.“* V současné době ale do Sapy chodí jednak s matkou nakupovat potraviny, ale i s českými kolegy a kamarády do bister na jídlo: *„Chodíme do těch bister, kde už přesně víme, co mají dobrýho.... Jinak do Sapy chodíme nakupovat i potraviny, teda spíš máma, mají tam levný krevety.“* První respondentka sem také často bere kamarády nebo přítele, převážně na jídlo, ale i levnou kosmetiku do velkoobchodu Tamda Foods. Sapa není jediné vietnamské místo, kam chodí a kde se stravují moji respondenti. Několik restaurací a bister se nachází i v centru, například v blízkosti stanice metra I. P. Pavlova, Jiřího z Poděbrad, ale i v obchodním centru DBK Budějovická. Do poslední zmiňované chodí i pátý respondent: *„Občas domu kupuji vietnamské jídlo na Budějovické. Tam mě znaj a vařej dobře.“* Přesto však Sapa lze považovat za nejdůležitější místo koncentrující vietnamské etnikum v Praze.

Určitě je důležité zohledňovat více faktorů, které ovlivňují pohyb Vietnamců po Praze. Na tomto pohybu a hlavně přístupu k Sapě se dají sledovat různé skupiny, jejichž složení je závislé především na věku a době, ve kterém se přistěhovali do Čech, případně zda se zde již narodili, zdali zde pracují či studují, ale také na znalosti jazyka, která z velké část souvisí s jejich plány do budoucna. Rozdělila bych je do 3 hlavních kategorií. První kategorií je člověk, který přišel do Prahy v dospělém věku, především za účelem zlepšení své finanční situace a pobyt v České republice bere jako pouhé provizorium s vidinou brzkého návratu do Vietnamu. Pohybuje se především v okrajových částech města a díky horší znalosti českého

jazyka preferuje společnost jiných Vietnamců. Příkladem je respondent č. 4. Na vině také může být práce, která je pro Vietnamce velmi důležitá. Majitelé obchodů a stánkaři mají často strach zavřít dřív nebo odjet na dovolenou, protože by tak mohli přijít o zákazníky. Proto většinu času tráví v práci, kde se však komunikace omezuje na základní minimum nebo doma. Také u nich dochází k částečné deterritorializaci, kdy i přesto, že žijí v České republice, se mimo práci vyhýbají přímé konfrontaci s českou kulturou a volný čas tráví uvnitř své komunity. V druhé kategorii najdeme osoby, které v Praze vyrůstali a navštěvovali zde základní školu. Český mluví plynule, domluví se však i vietnamsky. Po Praze se pohybují jako jejich vrstevníci, avšak přesto sami navštěvují i Sapu a další vietnamské restaurace po Praze, kam často berou i své kamarády. O této kategorii spadají respondentky 1 a 3. Třetí kategorií jsou Vietnamci, kteří v Čechách vyrůstali, případně se zde již narodili, ale nevyhledávají etnická místa a neztotožňují se ani s původními zvyky. Často také ani příliš neovládají vietnamštinu. Po Praze se pohybují jako jejich vrstevníci, ale nenavštěvují již zmiňovaná etnická místa, ať už z toho důvodu, že jim v tom zabraňují jazykové neznalosti nebo že se příliš neztotožňují s vietnamskou kulturou v Praze. Mohou se i stydět za vnímání Vietnamců českými spoluobčany (zmiňované spojení Vietnavec-trhovec) a snažit se od této škatulky odpoutat. Do této kategorie spadá respondent č. 2, ale i částečně respondent č. 5, který v Čechách strávil většinu svého života. Přestože vietnamštinu velmi dobře ovládá, Sapě se vyhýbá, protože se s novou vlnou imigrace příliš neztotožňuje a vietnamské tradice neuznává: „*Oltář nemám, já na to nevěřím, náboženství je manipulace s lidma, jo. Bývalá žena to měla, ale já nejsem jak teď Vietnamci tady... ani do Sapa nechodím.*“ Oltář a vnímání rituálů spojených s vietnamskou kulturou ukazuje z velké části na míru integrace jedince do české společnosti. Integrace do české společnosti a často upozadění původní kultury ovlivňuje vztah k etnickým místům a tedy celkově pohyb po Praze. Z rozhovorů je možné vypočítat prohlubující se kulturní a názorový rozdíl mezi osobami, které v Čechách žili od dětství a osobami, které se sem přistěhovali v dospělém věku. Mladší generace, tzv. „Banánové děti“ si mohou v dospělosti najít partnera českého původu a často upouštějí od původních zvyků a tradic. To může být velký problém pro integritu vietnamské komunity v budoucnosti.

Závěr

Předložená práce se snaží sledovat postup a současný stav začleňování přistěhovalecké komunity – Vietnamců do české společnosti. Na vybraném vzorku pěti respondentů jsem sledovala formou osobních rozhovorů současné zvyky jednotlivých dotazovaných, ale především genezi jejich pobytu na území hlavního města Prahy. Z výsledků je možné soudit, že každý jedinec má své vlastní pole pohybu – tzv. *sociospheres*. Ty se kumulují kolem míst, kde jedinec žije, případně pracuje či studuje. Bydliště a škola/práce jsou hlavním ukazatelem trávení volného času, který se koncentruje v blízkosti těchto míst. U respondentů, kteří v České republice vyrůstali, je vidět podobný vývoj pohybu, kdy nejdříve vyrůstají v okrajových částech města, postupně se však blíže přibližují centru, kde později tráví většinu svého volného času. Naopak respondenti, kteří se sem přistěhovali až v dospělém věku, většinou zůstávají pouze v okrajových oblastech města a do centra se vypravují zřídka kdy. Důležitým místem pro Vietnamce v Praze a jeden z hlavních bodů jejich *ethnospheres* zůstává velkotržnice SAPA, která je uznávána jako středisko vietnamské kultury i respondenty, kteří ji nenavštěvují. Tyto závěry odpovídají výzkumu O. Hofírka a M. Nekorjaka, kdy, moji respondenti z velké části splňují těmito autory dané charakteristiky. Přestože předešlý výzkum ukázal, že o občanství žádá jen malá část z nich, všichni moji respondenti, kteří v Čechách vyrůstali, v současné době vlastní české občanství.

Také se převážně potvrdily i mé počáteční hypotézy. Integrace do české kultury ovlivňuje z velké části pohyb jedinců po Praze. Tato integrace závisí na respondentových plánech do budoucna, zdali zde chce setrvat, případně počítá s návratem do Vietnamu. Integrace a plány do budoucna souvisí s praktikováním tradičních zvyků, na kterých lpí především jedinci, kteří počítají s návratem do Vietnamu. Lidské *sociospheres* se s věkem a se změnou bydliště, školy či práce mění. Sape sice můžeme považovat za hlavní vietnamské *ethnoscapes* v Praze, nelze ho však považovat za společné *socioscapes* v rodině, kde ne všichni jedinci se s tímto místem ztotožňují. Z výsledků výzkumu se dají respondenti rozdělit do 3 hlavních kategorií. První kategorií je člověk, který přišel do Prahy v dospělém věku a pohybuje se pouze uvnitř své komunity. Druhá kategorie charakterizuje osoby, které v České republice vyrůstali a které se pohybují podobně jako jejich čeští vrstevníci, přesto však sami navštěvují etnická místa. Poslední, třetí, kategorií jsou osoby, které v České republice vyrůstali nebo se zde narodili, ale etnická místa sami nevyhledávají a ani z velké části nedodržují tradiční zvyky.

Pro rozšíření a doplnění své práce se domnívám, že by bylo zajímavé pro podobný výzkum najít alespoň 2 respondenty od každé uvedené kategorie. což by mi dalo větší prostor pro srovnávání. Přesto je zajímavé, jak zkušenosti a vnímání Prahy může být zcela rozdílné uvnitř jedné rodiny, mezi různými generacemi. Bylo by možná i zajímavé zkoumat vztah uvnitř této komunity a problémy mezi jednotlivými generacemi, především díky jazykové a často také kulturní bariéře, avšak si nejsem jistá, zdali by starší respondenti byli k této situaci příliš sdílní.

Summary

The Bachelor Thesis "Ethnoscapes and Socioscapes: Prague in the Experience of Vietnamese Immigrants" is primarily focused on the movement of the Vietnamese community in Prague - which places are important to it, what determines these sites and whether the location of these sites and its movement can determinates the level of integration of individuals into Czech society. It is important to distinguish the difference between those who lived in the Czech Republic since childhood and those who moved here in adulthood. The first type is usually „acclimatized“ very quickly, moves in Prague with no problems and attends typical places for people the same age. But we have to also distinguish between those who were born here, and can't speak Vietnamese very well. The first type takes ethnical places as variegation and has no problem to move within them, the second type can be shy, because of its lack of knowledge of the language that should be familiar with and try to avoid these places. Or it can even try to completely detach from its original culture. The younger generation, the so-called "Banana kids", approaches to the traditions in relaxed way and often in adulthood finds a partner of Czech origin. On the other hand, people who moved here as adults, suffer from the opposite problem – they can speak Czech only at the basic level and therefore have limited movement in Prague. The blame could be put on their work, which is very important for them, but also on their vision of returning back to Vietnam. Many Vietnamese often take the living in the Czech Republic as a stopgap and thus have no motivation to learn the language properly. They are experiencing partial deterritorialization as well, because even when they live here, they are avoiding direct confrontation with Czech culture outside their daily work basis and spend leisure time within their community.

Each individual has its own axis of movement called sociospheres. They cumulate around the place where individual lives, works and studies. Places of residence, school/work are the key indicators of leisure time, which is concentrated very close to these places. Respondents, who grew up here, have the similar movement. First they grow up in peripheral areas, but gradually are approaching closer to the city center, where they later spend most of their leisure time. Conversely, respondents who moved here as adults, usually remain only in the peripheral areas of the city and they visit the city center rarely. An important place for the Vietnamese in Prague (and one of the main points of their ethnospheres) remains SAPA, which is recognized as a center of Vietnamese culture even from respondents who don't go there. I think that in my work it's easy to see how the experience and perception of Prague can be quite various within one family, between different generations.

Použitá literatura

ALBROW, Martin. *Living the Global City: Globalization as a local process* in EADE, John. *Living the global city: globalization as a local process*. 1st ed. London: Routledge, 1997, xi, 196 s. ISBN 0-415-13887-6.

APPADURAI, Arjun. *Modernity at large: cultural dimensions of globalization*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press, c1996, xi, 229 s. ISBN 08-166-2793-2.

BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003 121 s. Dostupné na: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/011/001346.pdf>

BROUČEK, Stanislav. *Podmínky proměn vietnamských lokálních komunit v České republice po roce 1990* in TRBOLA, Robert; RÁKOCZYOVÁ, Miroslava. *Vybrané aspekty života cizinců v České republice*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010, 121 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

GUPTA, Akhil; FERGUSON, James. *Beyond „Culture“: Space, Identity, and the Politics of Difference*. 1992. *Cultural Anthropology* 7 (1): 6-23.

HARVEY, David. *Contested Cities: Social Process and Spatial Form* in JEWSON, Nick a Susanne MACGREGOR. *Transforming cities: contested governance and new spatial divisions*. New York: Routledge, 1997, xi, 244 s. ISBN 04-151-4604-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualizované vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4

HOFÍREK, Ondřej; NEKORJAK, Michal. *Vietnamští imigranti v českých velkoměstech – Integrace přistěhovalců z Vietnamu* in RÁKOCZYOVÁ, Miroslava; TRBOLA, Robert a HOFÍREK Ondřej. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 1. vydání. Praha: SLON. 2009, 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0

JIRASOVÁ, Martina. *Vietnamští vysokoškoláci v Praze* in BITTNEROVÁ, Dana; Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Vyd. 1. Praha: Sofis, 2005, 459 s. ISBN 80-902-7858-2.

JIRASOVÁ, Martina. *Perspektivy vietnamských dětí* in BITTNEROVÁ, Dana; MORAVCOVÁ, Mirjam. *Etnické komunity v české společnosti*. 1. vydání. Praha: Ermat, 2006, 411 s. ISBN 80-903086-7-8

KOCOUREK, Jiří. *Vietnamci v České republice* in ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. Století*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-717-8648-9

KOCOUREK, Jiří. *Vietnamci v ČR* in LEONTIYEVA, Yana. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, 95 s. Sociologické studie (Sociologický ústav AV ČR), sv. 06:2. ISBN 80-733-0098-2. Dostupné na: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/247_SS_06_10.pdf

KOCOUREK, Jiří, PECHOVÁ, Eva (ed.): *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Praha: H&H + Klub Hanoi, 2006. 221 s. Dostupné na: http://www.klubhanoi.cz/pdf/S_vietnamskymi_detmi.pdf

KOLÁŘ, Vít, 2012. *Ministr Schwarzenberg ve Vietnamu* in mzv.cz z 23. 2. 2012. Dostupné na: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/udalosti_a_temata/archiv_zprav/rok_2012/x2_012_03_21_ministr_schwarzenberg_ve_vietnamu.html

KVAČKOVÁ, Radka, 2007. *ČVUT bude učit v Hanoji* in *Lidové noviny* z 21. 9. 2007. Dostupné na: http://byznys.lidovky.cz/cvut-bude-ucit-v-hanoji-07e-/moje-penize.aspx?c=A070921_092159_ln_ekonomika_blh

MARTÍNKOVÁ, Šárka: *Chrastavské děti*. Praha: Klub Hanoi, 2006. Dostupné na: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2006071101>

NĚMEC, Petr, KLAUSMANN, Alexandra, 2007. *Technická univerzita v Liberci vzdělává vietnamské studenty* in *Hospodářské noviny* z 15. 2. 2007 Dostupné na: <http://hn.ihned.cz/c1-20442490-technicka-univerzita-v-liberci-vzdelava-vietnamske-studenty>

PATTERSON, Rubin. *Transnationalism: Diaspora - Homeland Development*. *Social Forces* 84.4 (2006): 1891-1907. *Project MUSE*.

PECHOVÁ, Eva. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*, La Strada. 2007. Dostupné na: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

RODMAN, Margaret C. *Empowering Place: Multilocality and Multivocality*. 1992. *American Anthropologist*, 94, 3: 640-656.

ŠVECOVÁ, Jana, 2012. *Budoucí inženýři se učí česky* in *Liberecký deník* z 25. 9. 2012. Dostupné na: http://liberecky.denik.cz/zpravy_region/budouci-inzenyri-se-uci-cesky-20120925.html

ZHOU, Yanqiu Rachel. *Space, time, and self: Rethinking aging in the contexts of immigration and transnationalism*. *Journal of Aging Studies*, Volume 26, Issue 3, August 2012, Pages 232–242. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jaging.2012.02.002>

Dokumenty:

Banánové děti [dokument]. Režie Martin RYŠAVÝ. ČR, 2010, 57 minut. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267494875-bananove-deti/21056226984/video/>

Chrastavské děti in pořad *Babylon*, odvysílaný 14.9.2007 na ČT2 od 12. Minuty. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/407235100152019/>

Kdo mě naučí púl znaku [dokument]. Režie Martin RYŠAVÝ. ČR, 2006, 91 minut. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123607189-kdo-me-nauci-pul-znaku/20738253740/>

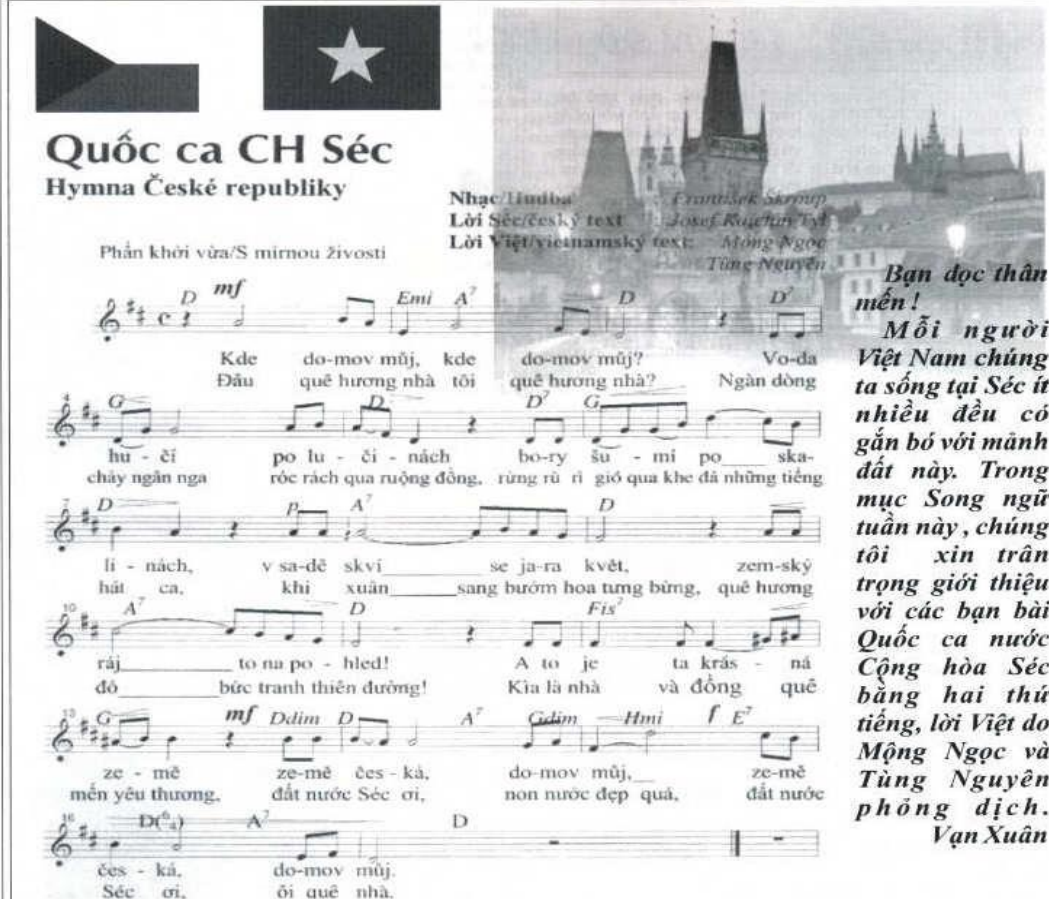

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Vietnamský text české hymny (obrázek)**
- Příloha č. 2: Chrastavské děti (obrázek)**
- Příloha č. 3: Ukázka rozhovoru č. 3**
- Příloha č. 4: Respondentka 1 – nakreslená mapa (obrázek)**
- Příloha č. 5: Respondentka 1 – mapa Prahy (mapa)**
- Příloha č. 6: Respondentka 1 – mapa Radotína (mapa)**
- Příloha č. 7: Respondent 2 – nakreslená mapa 1 (obrázek)**
- Příloha č. 8: Respondent 2 – nakreslená mapa 2 (obrázek)**
- Příloha č. 9: Respondent 2 – mapa Prahy (mapa)**
- Příloha č. 10: Respondent 2 – mapa Radotína (mapa)**
- Příloha č. 11: Respondentka 3 – nakreslená mapa (obrázek)**
- Příloha č. 12: Respondentka 3 – mapa Prahy (mapa)**
- Příloha č. 13: Respondentka 3 – mapa Radotína (mapa)**
- Příloha č. 14: Respondent 4 – nakreslená mapa (obrázek)**
- Příloha č. 15: Respondent 4 – mapa Prahy (mapa)**
- Příloha č. 16: Respondent 4 – mapa Radotína (mapa)**
- Příloha č. 17: Respondent 5 – nakreslená mapa (obrázek)**
- Příloha č. 18: Respondent 5 – mapa Prahy (mapa)**
- Příloha č. 19: Respondent 5 – mapa Radotína (mapa)**

Přílohy

Příloha č. 1: Vietnamský text české hymny (obrázek)

Quốc ca CH Séc
Hymna České republiky

Nhạc: Ludmila Erantová
Lời Séc/český text: Josef Kautský
Lời Việt/vietnamsky text: Mộng Ngọc, Tùng Nguyễn

Phản khởi vừa/S mímou živosti

mf Kde do-mov můj, kde do-mov můj? Vo-da
Đâu quê hương nhà tôi quê hương nhà? Ngàn dòng

hư - ổi po lu - ổi - nách bo-ry sú - mi po ska-
chảy ngàn nga róc rách qua ruộng đồng, rừng rú rí gió qua khe đá những tiếng

lí - nách, v sa-dê skví se ja-ra květ, zem-ský
hát ca, khi xuân sang bướm hoa tung bùng, quê hương

ráj to na po - hled! A to je ta krás - ná
đỏ bức tranh thiên đường! Kia là nhà và đồng quê

mf ze - mê ze-mê Čes - ká, do-mov můj, ze-mê
mến yêu thương, đất nước Séc ơi, non nước đẹp quá, đất nước

Čes - ká, do-mov můj.
Séc ơi, ôi quê nhà.

Bạn đọc thân mến!
Mỗi người Việt Nam chúng ta sống tại Séc ít nhiều đều có gắn bó với mảnh đất này. Trong mục Song ngữ tuần này, chúng tôi xin trân trọng giới thiệu với các bạn bài Quốc ca nước Cộng hòa Séc bằng hai thứ tiếng, lời Việt do Mộng Ngọc và Tùng Nguyễn phỏng dịch. Vạn Xuân

Příloha č. 2: Chrastavské děti (obrázek)

Příloha č. 3: Ukázka rozhovoru č. 3

A: A chodíte někde na vietnamské jídlo?

R: Na vietnamský chodíme do Sapy, zrovna včera jsem tam byla s mámou. Tam je takový jeden malinký obchod, pekárna na bagety, protože ta vietnamská kuchyně je trochu do toho francouzského stylu, protože jak nás – jak to říct politicky korektně?

A: Kolonizovali?

R: To není korektně, nemůžu si teď na to vzpomenout, ale to je fuk. Mně to ani nijak nevádí, ten termín, proto aspoň máme ty bagety. No a ve Vietnamu tam jsou takový pojízdný vozíky s malou pekárničkou a plněj ti to různěma věcmi – paštikou, máslem, zeleninou...

A: Takové pojízdné Subway.

R: No no no, ale je to fakt výborný, i když se všichni teď bojí kupovat jídlo na ulici a tak, ale mně to nevádí. No a právě na Sapě je jeden malej obchůdek, kde to dělají, ale máma říká, že to taky není úplně ono. No a ještě chodím s kolegama z práce na Ípák, to je podobné jako bistro na Jiřáku, mají to ti samí majitelé a je to velký. Je to bejvalá restaurace, kde se jde po schodech dolu a jsou tam kožené lavice, masivní dřevěné stoly. S tátou jsme ještě chodili dolu na Budějovický, jak je to obchodní centrum DBK, tak tam byla vietnamská, ale mají tam jen to Pho (pozn. Vietnamská polévka, vývar se širokými rýžovými nudlemi).

A: A chodíte někde jako na společné večere.

R: Ani ne, jedna je v Sapě, Dong Do, ale tam moc často nechodíme. Spíš chodíme do těch bister, kde už přesně víme, co mají dobrýho.... Jinak do Sapy chodíme nakupovat i potraviny, teda spíš máma, mají tam levný krevety – takovej velkej balík za tři sta. To je zas o tý spotřebě, pro Vietnamce jsou krevety naprosto obyčejný jídlo.

A: A mluvíš ještě vietnamsky?

R: Jo, určitě. Ale je pro mě až na třetím místě, první čeština, pak angličtina, kterou používám denně v práci. Mluvení je v pohodě, horší je to psaní. Vietnamština je hrozně intonační jazyk, tam hrozně záleží, jestli dáš střížku nahoře, střížku dole, fajfku zleva, zprava, když píšu smsky, tak mi to problém nedělá.

A: A měla si někdy období, že si se chtěla jakoby oprostít od vietnamské kultury.

R: Jasně to bylo v pubertě. Nebyla jsem na to moc hrdá, to spojení bylo vždy Vietnamec-stánkař a máma taky jednu dobu prodávala. Měla obchod s keramikou, pak kytky, zezačátku taky dováželi takový ty perleťový náhrdelníky. No a máma chtěla, abych taky šla prodávat, ale představa pro mě, jako že budu někde sedět a prodávat, hrozný a navíc jsem po tátovi, takže nemám moc toho obchodního ducha, teda o mnoho lepší než táta, ale prostě jsem nikdy nechtěla podnikat. Dneska od toho trochu ustupuji, ale vždy jsem měla představu, že člověk měl být někde zaměstnaný, naučit se a pak třeba začít podnikat. Nikdy se mi moc nelíbilo, když šel někdo hned po škole podnikat. A to jsme měly s mámou různé hádky - ty se za mě stydíš, nevážíš si mě a asi měla v tu dobu pravdu. Tak jako ono samozřejmě i na základce, první Vietnamka, tak jsem si to docela vyžrala, ale měla jsem docela lokty, jsem pár kluků prohodila přes stoly a pak se z nás stali kamarádi, prostě je potřeba mít zezačátku ty tvrdý lokty.

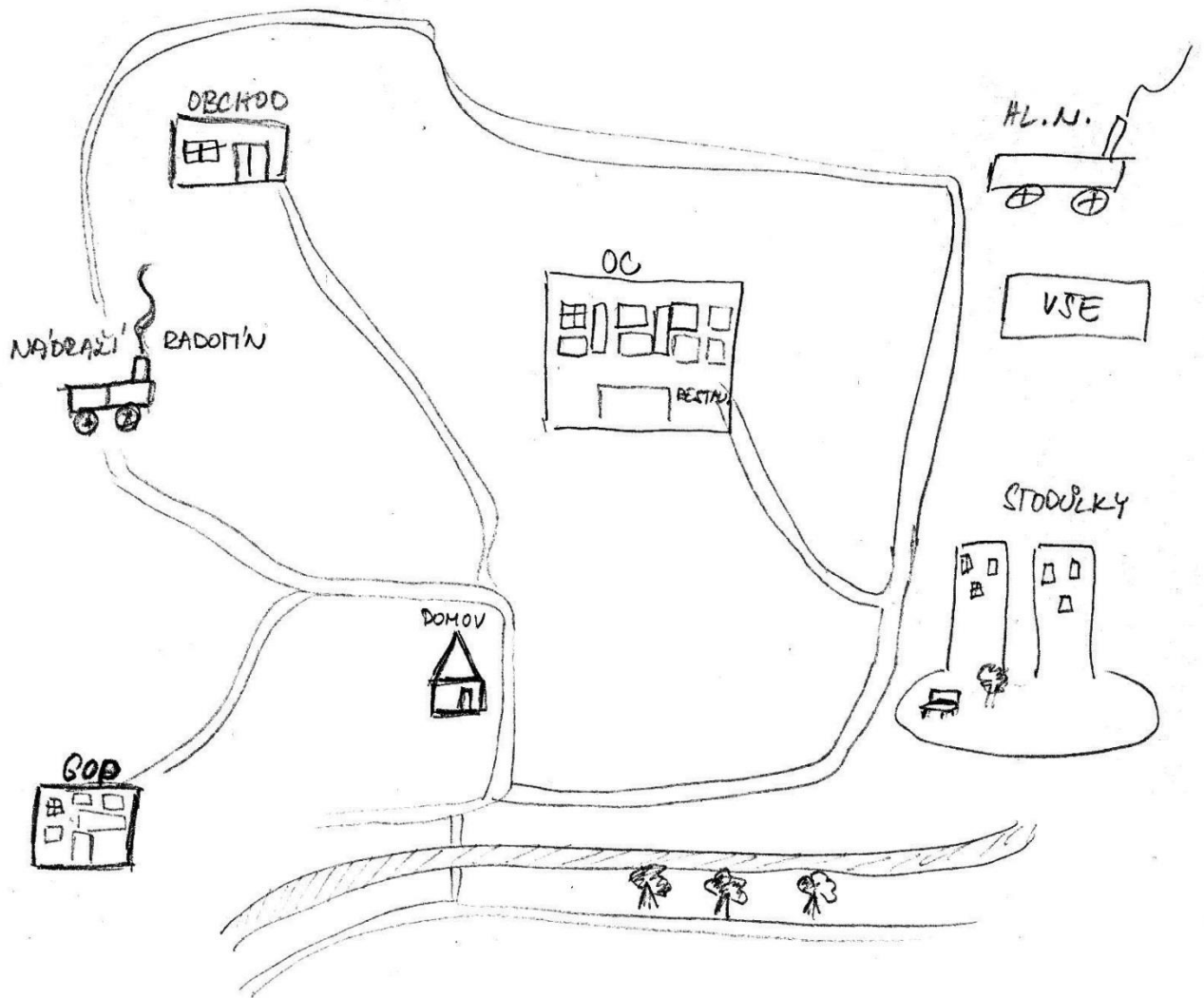
-
-
-

Poznámka

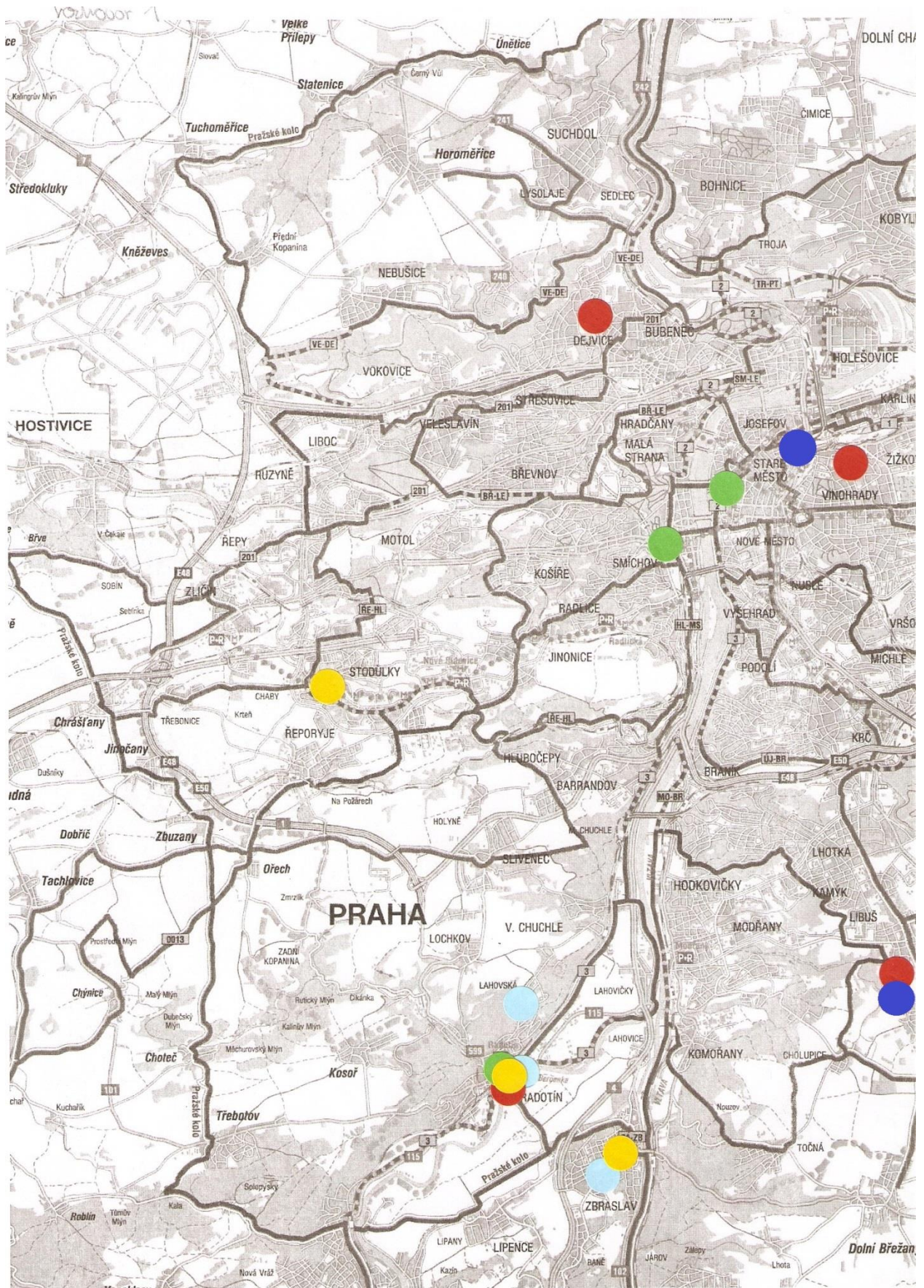
A: Tazatel

R: Respondent

Příloha č. 4: Respondentka 1 – nakreslená mapa (obrázek)

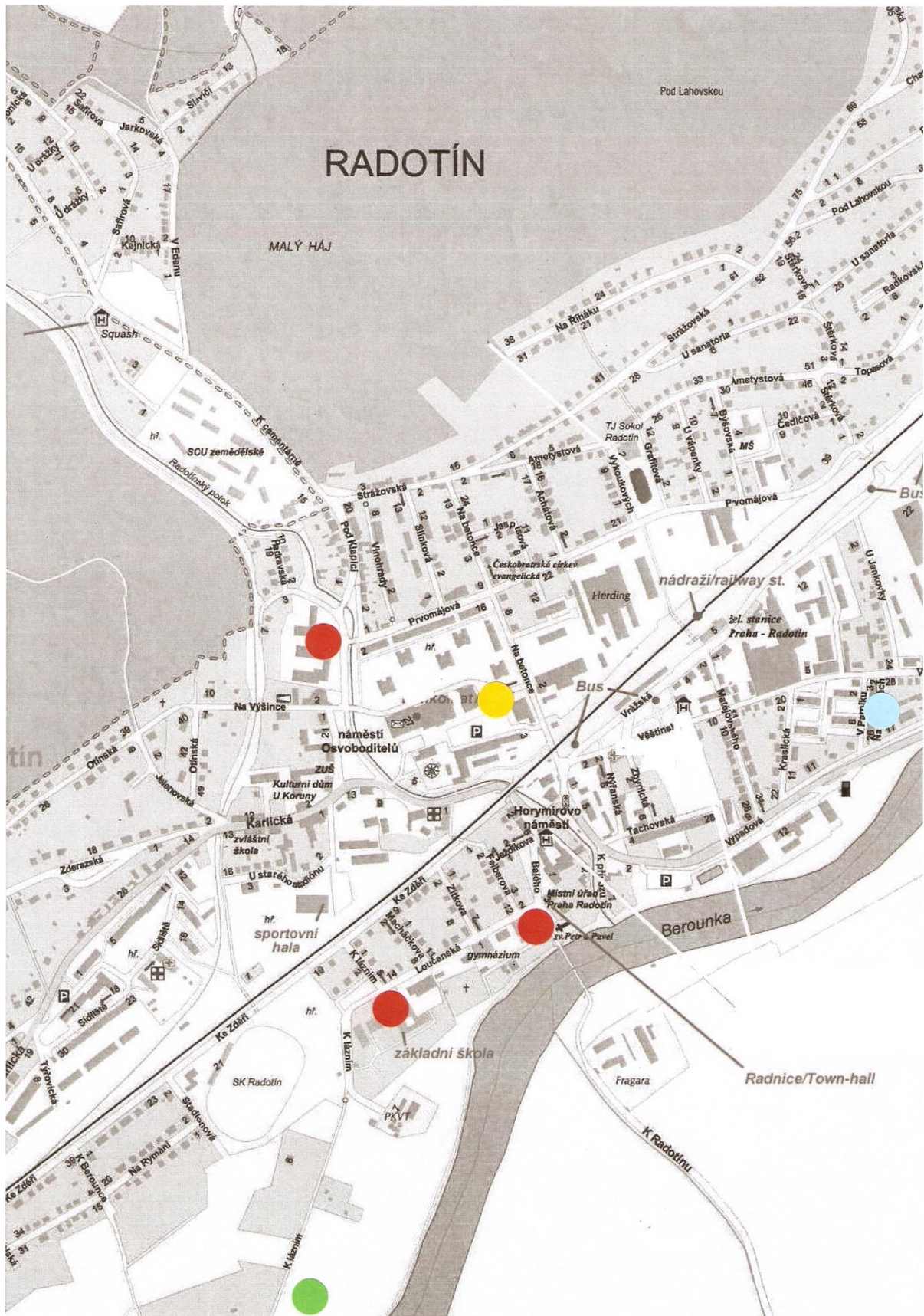
Příloha č. 5: Respondentka 1 – mapa Prahy a (mapa)

Příloha č. 5: Respondentka 1 – mapa Prahy b (mapa)

Příloha č. 6: Respondentka 1 – mapa Radotína (mapa)

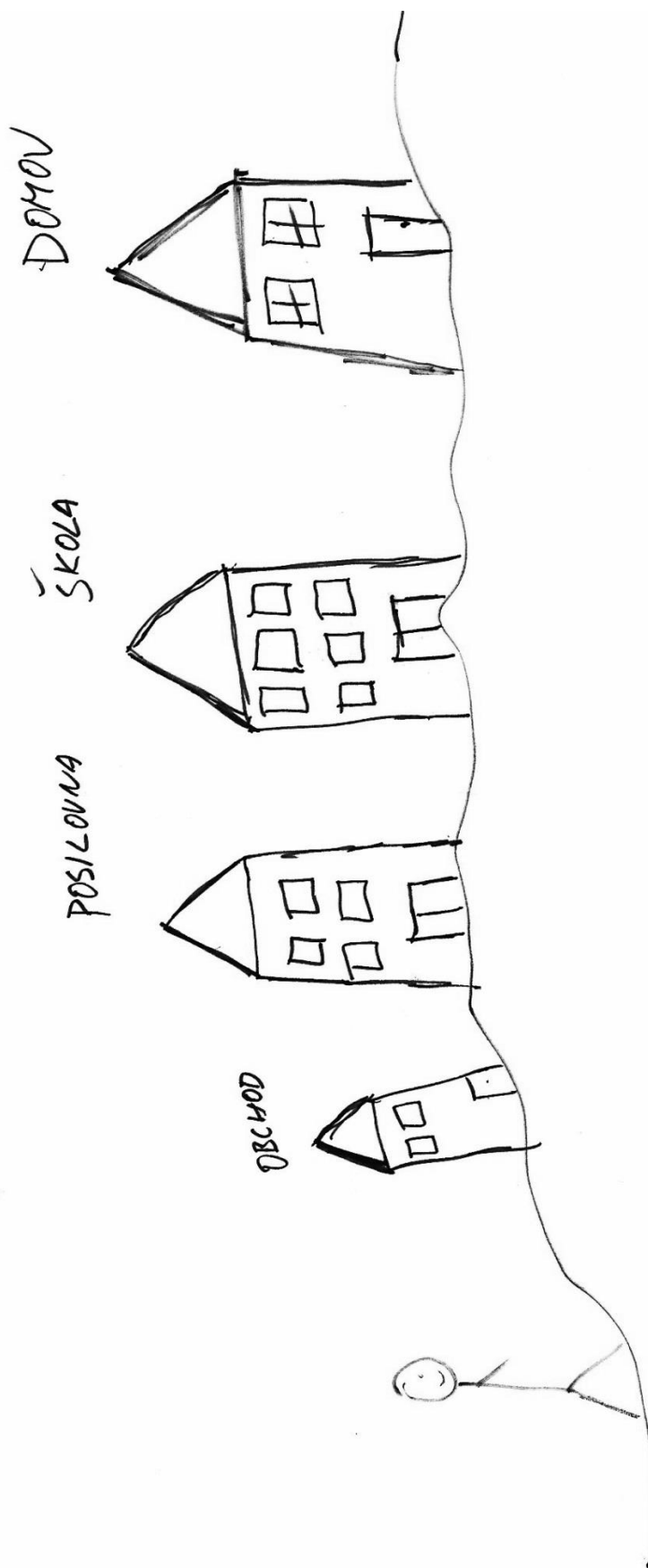

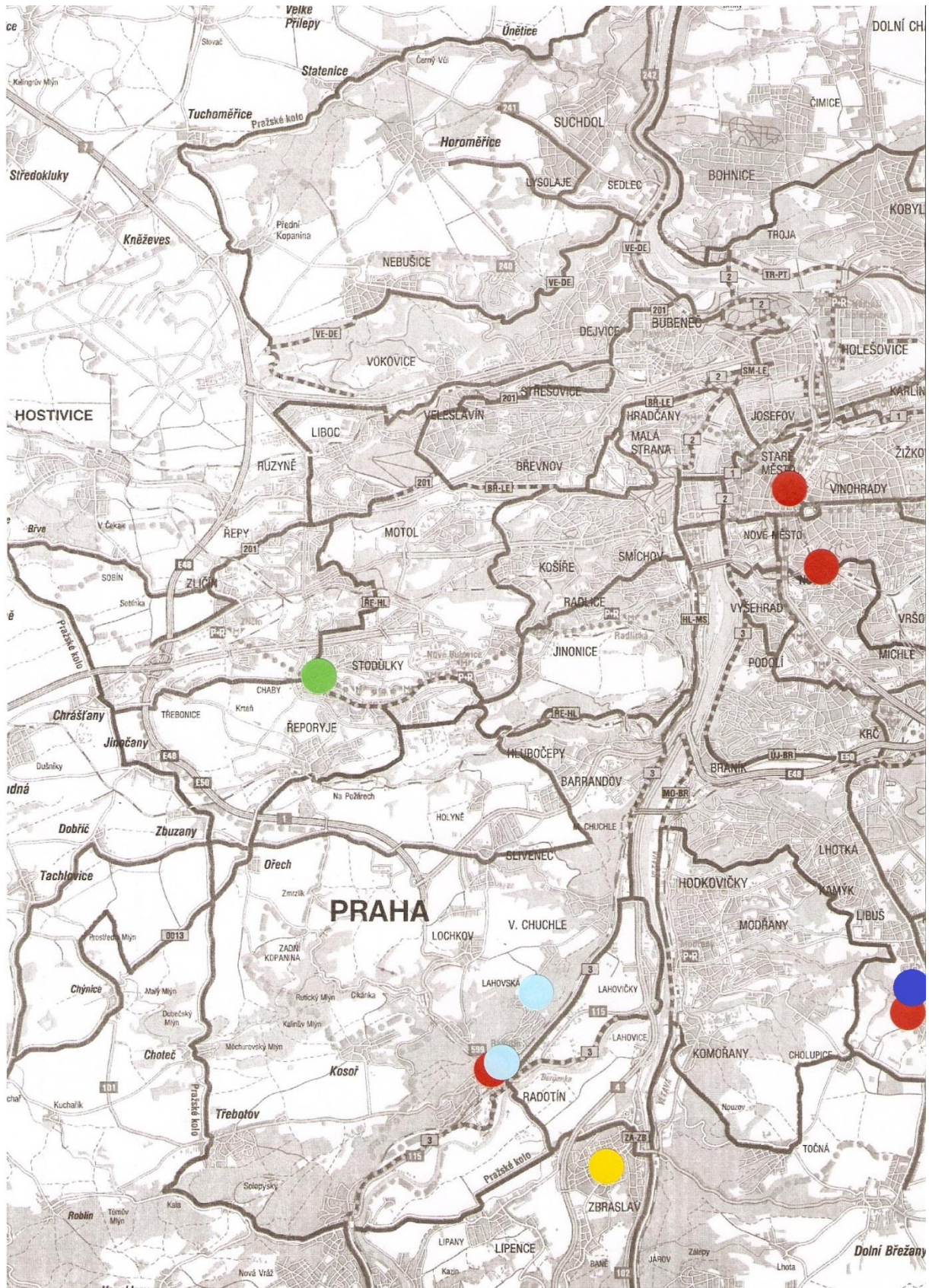
Příloha č. 7: Respondent 2 – nakreslená mapa 1 (obrázek)

Příloha č. 8: Respondent 2 – nakreslená mapa 2 (obrázek)

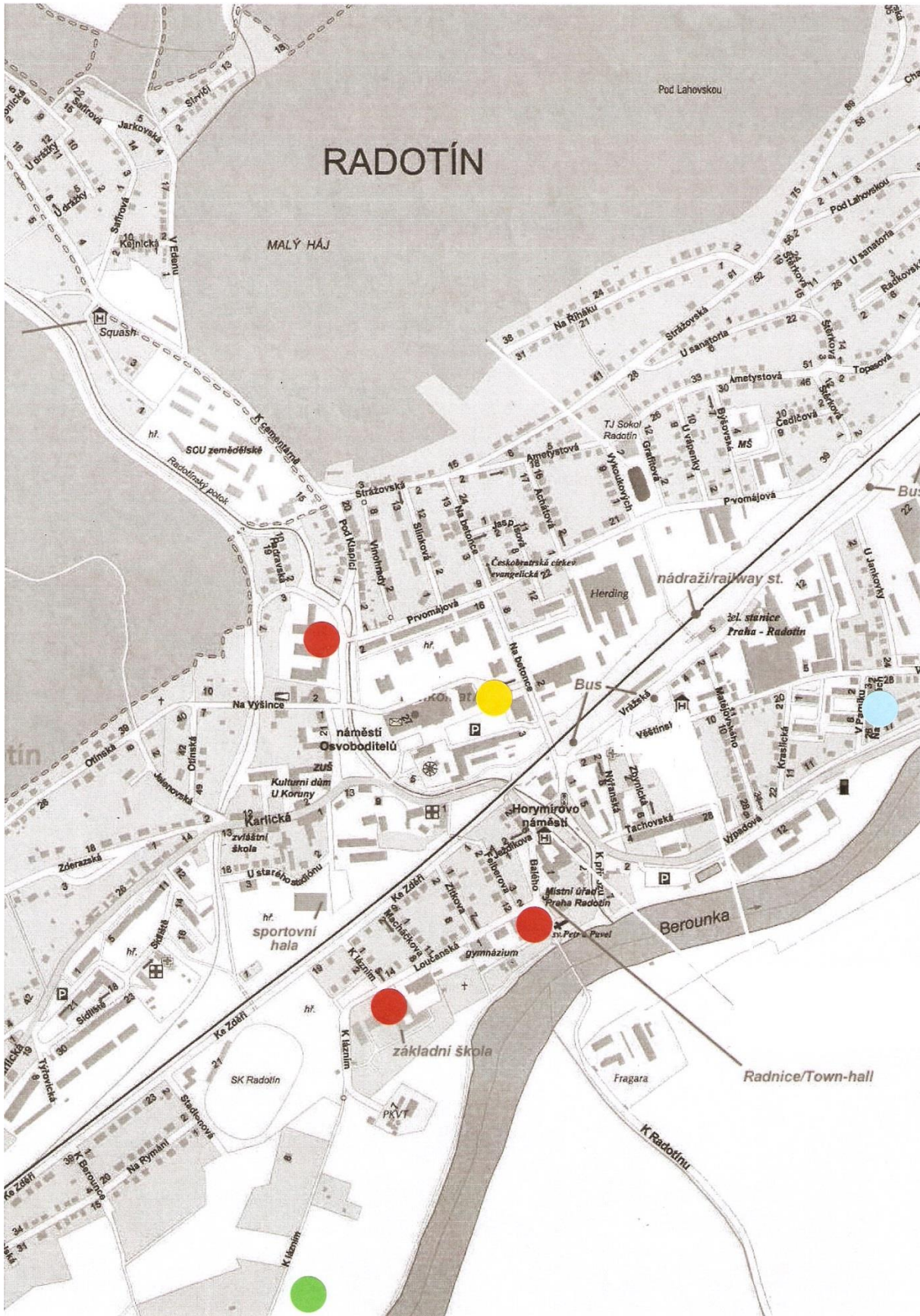
Příloha č. 9: Respondent 2 – mapa Prahy a (mapa)

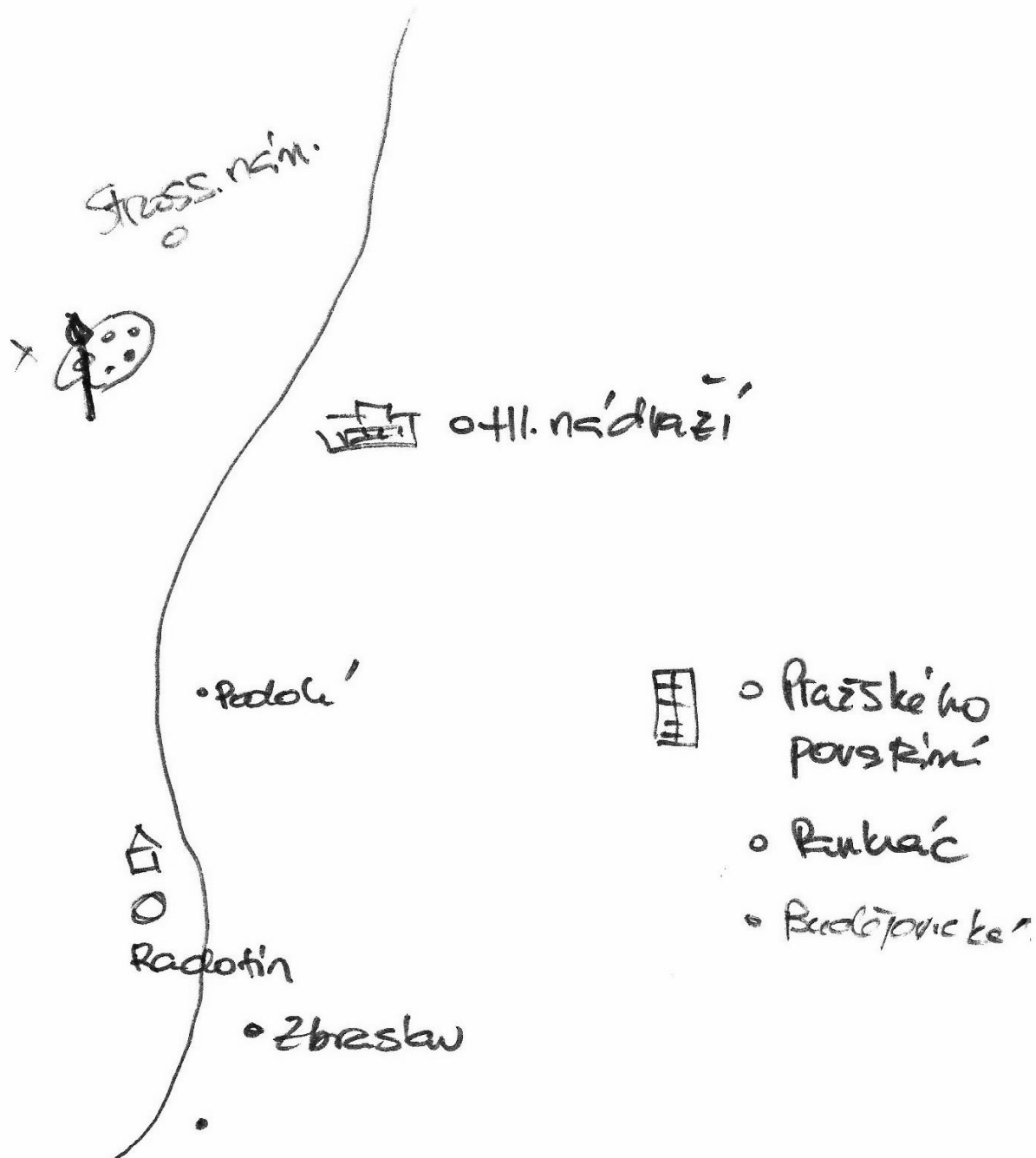
Příloha č. 9: Respondent 2 – mapa Prahy b (mapa)

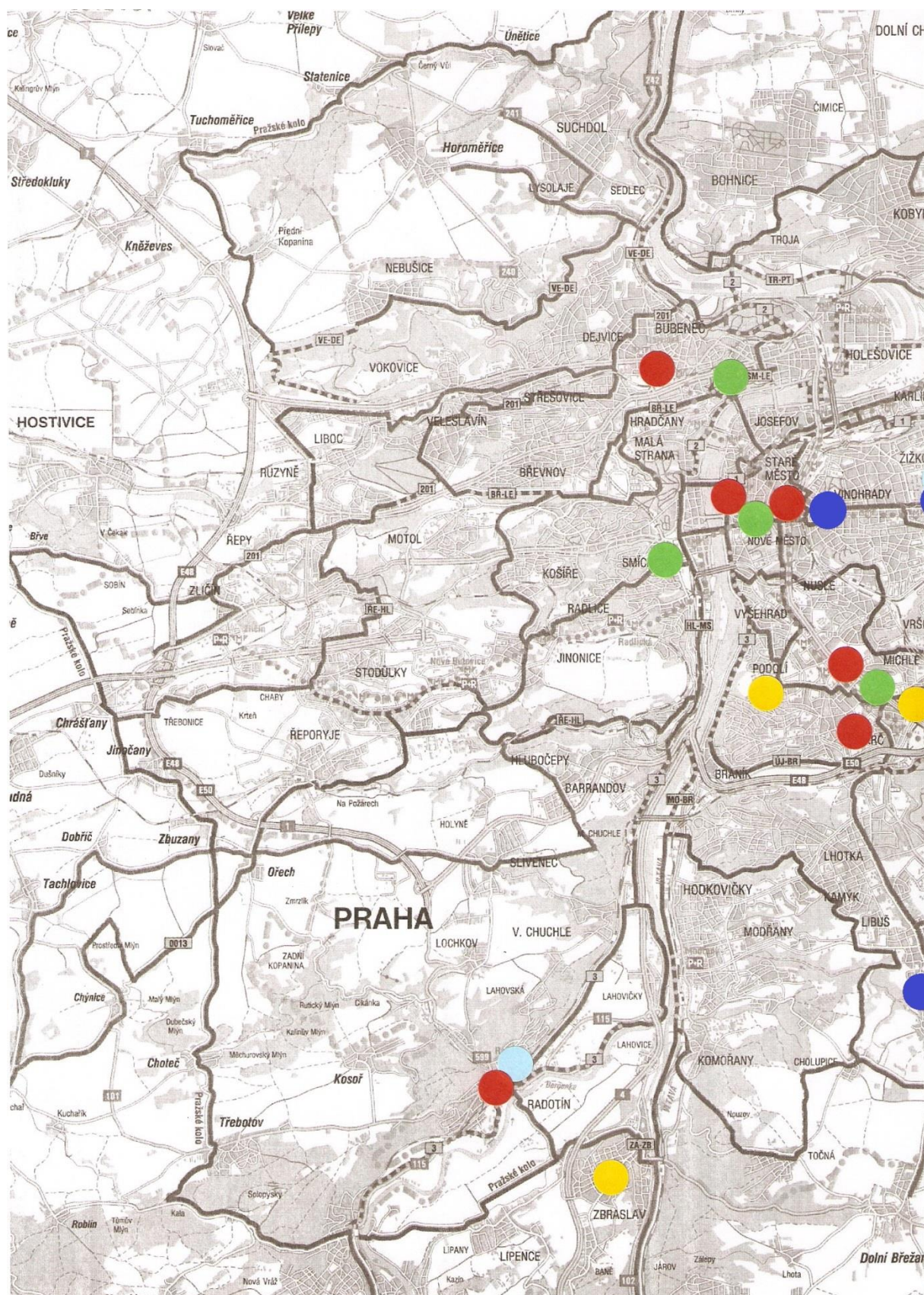
Příloha č. 10: Respondent 2 – mapa Radotína (mapa)

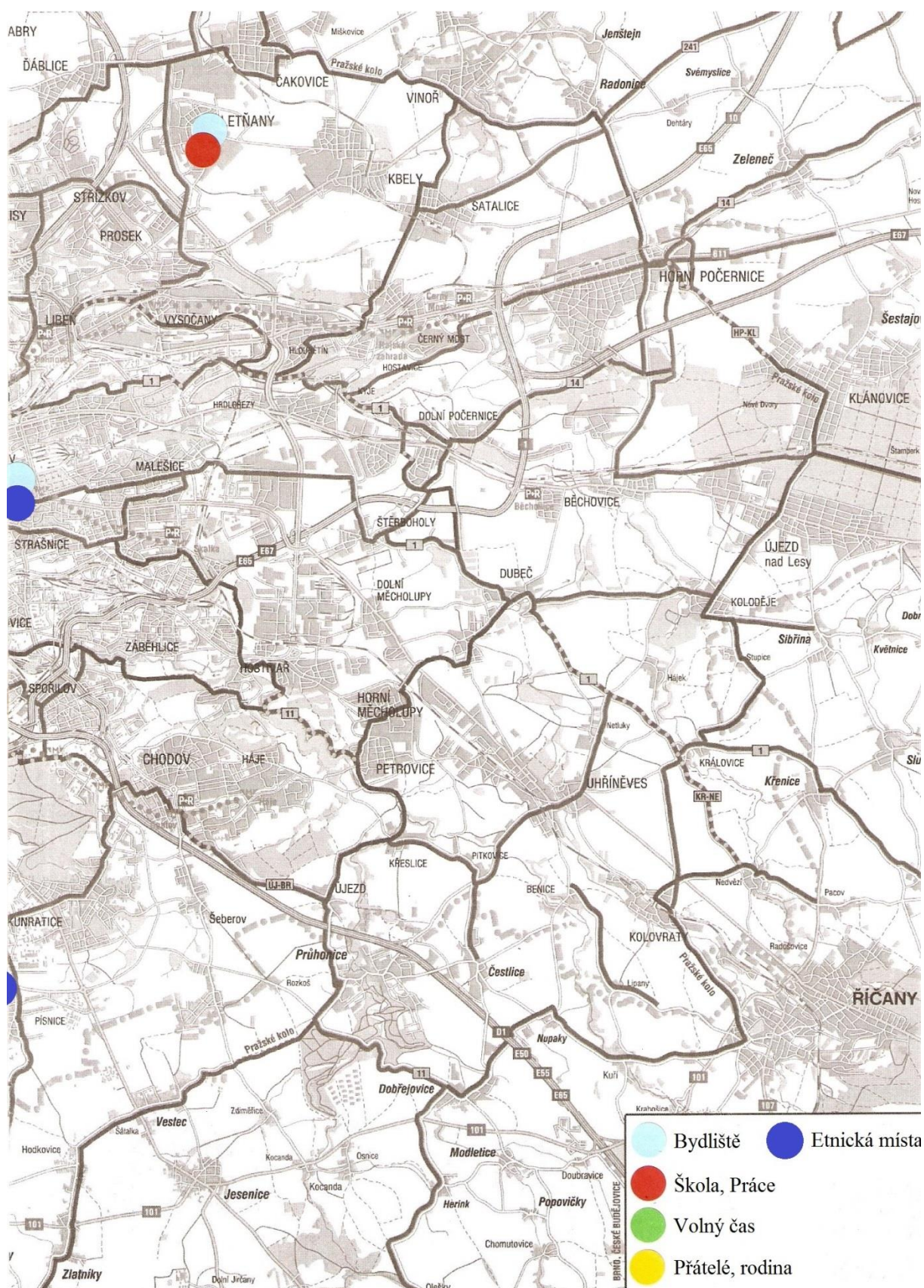
Příloha č. 11: Respondentka 3 – nakreslená mapa (obrázek)

Příloha č. 12: Respondentka 3 – mapa Prahy a (mapa)

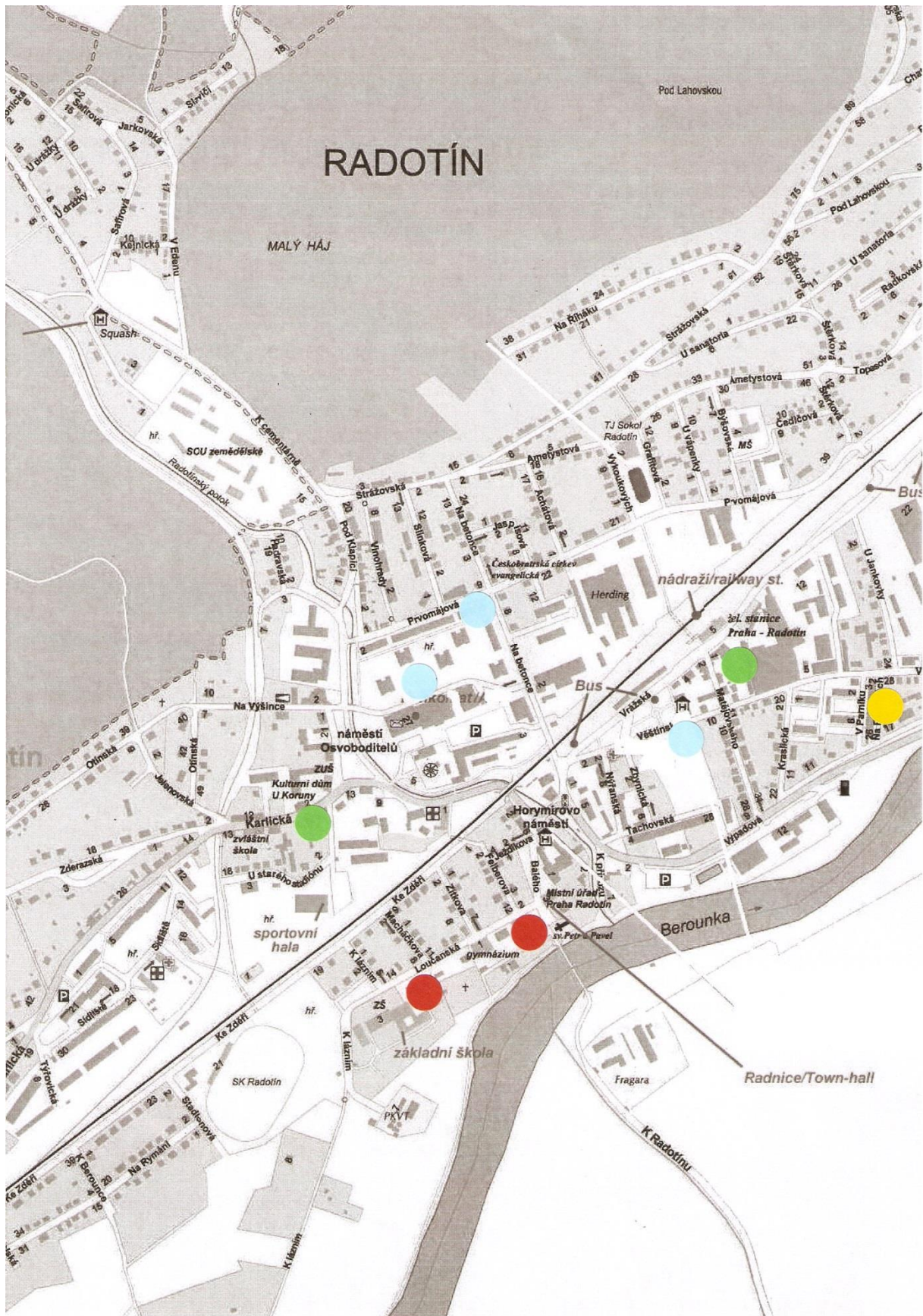

Příloha č. 12: Respondentka 3 – mapa Prahy b (mapa)

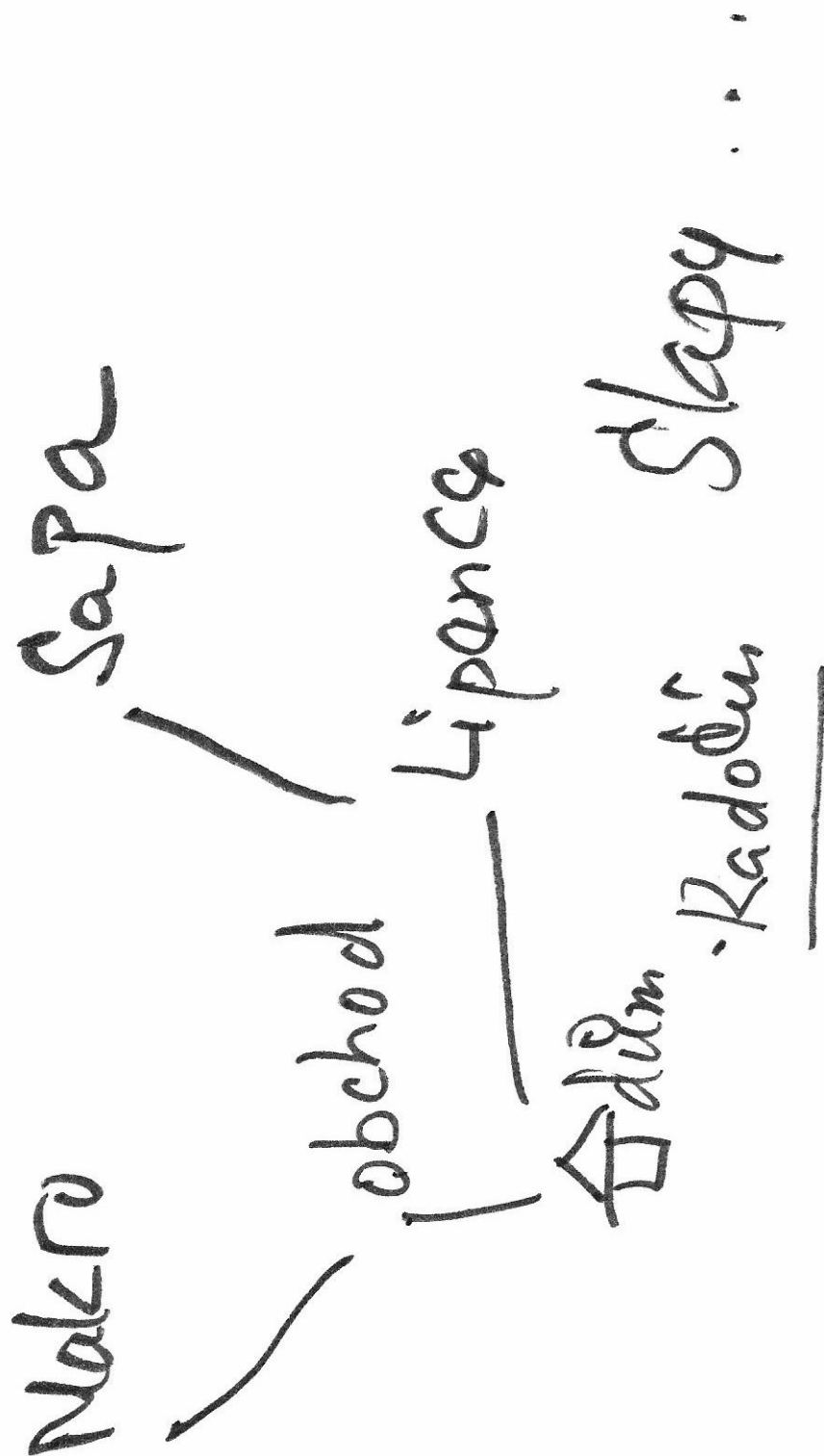

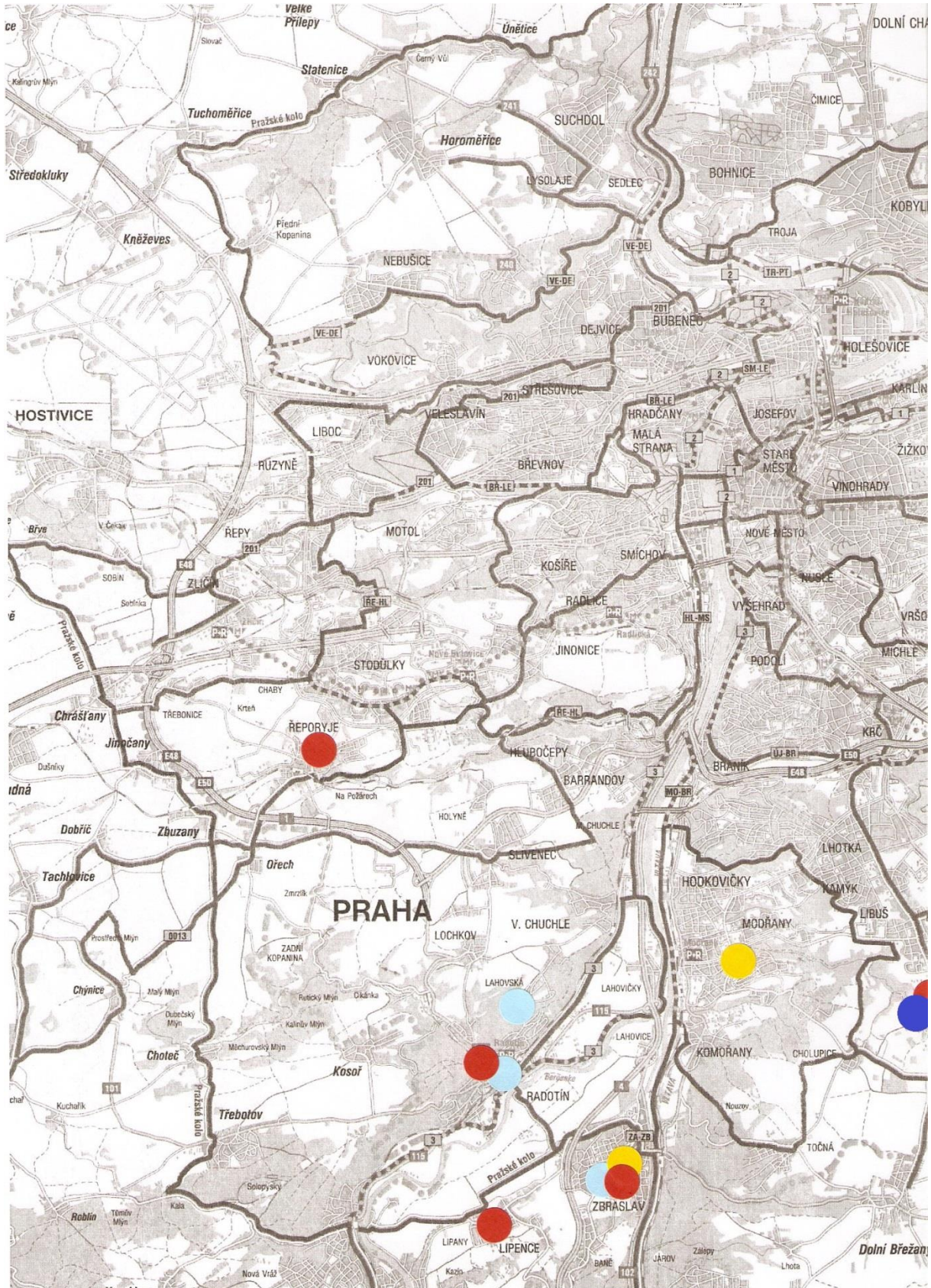
Příloha č. 13: Respondentka 3 – mapa Radotína (mapa)

Příloha č. 14: Respondent 4 – nakreslená mapa (obrázek)

Příloha č. 15: Respondent 4 – mapa Prahy a (mapa)

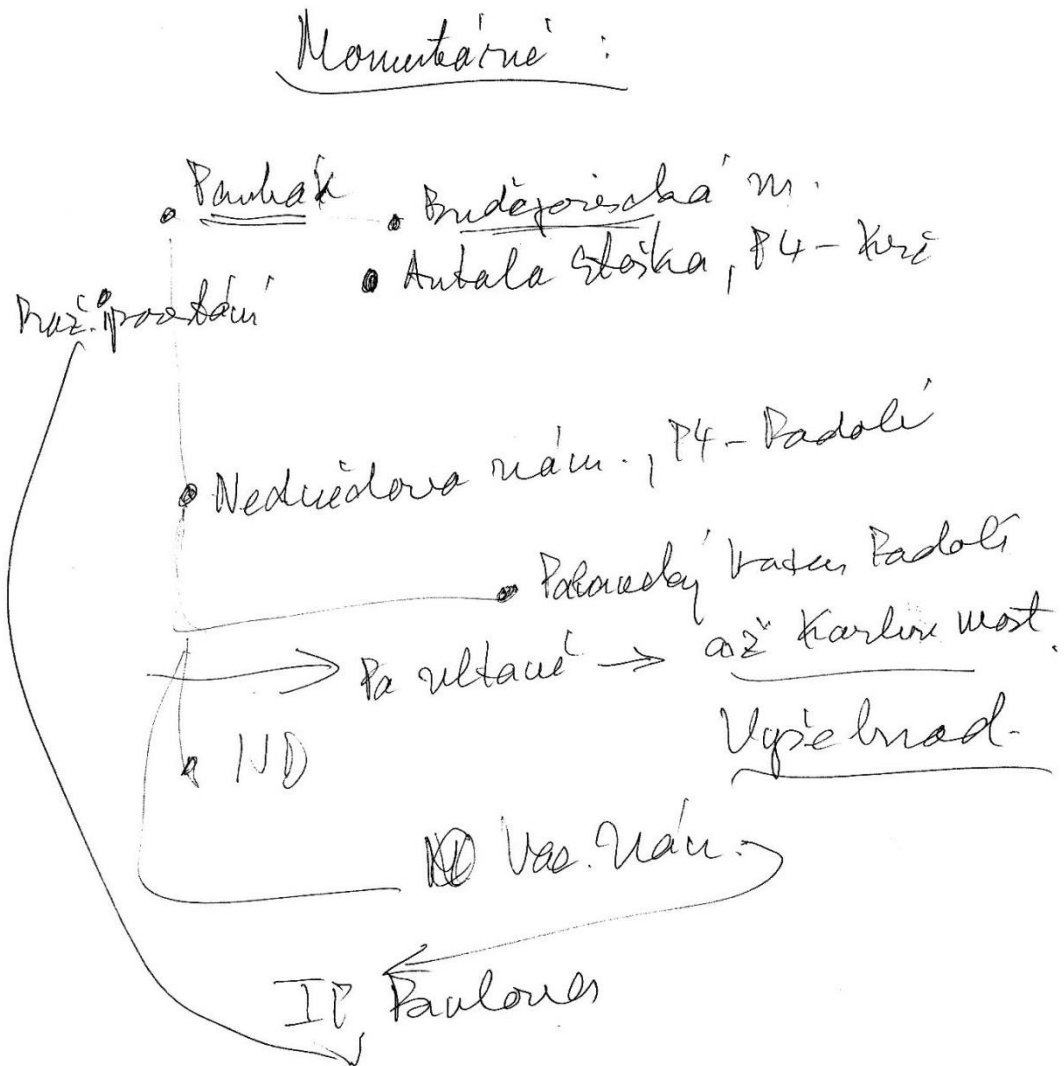
Příloha č. 15: Respondent 4 – mapa Prahy b (mapa)

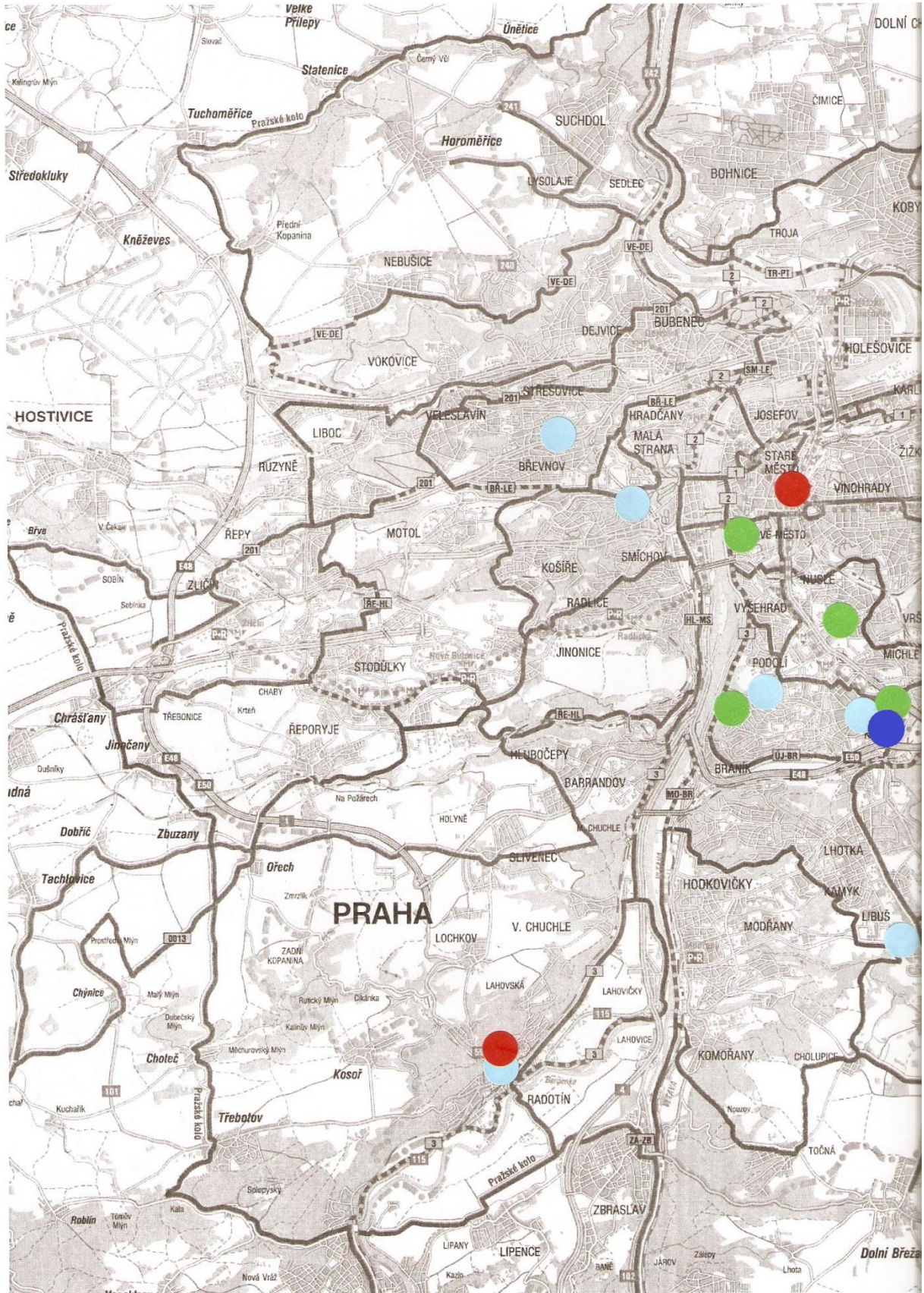
Příloha č. 16: Respondent 4 – mapa Radotína (mapa)

Příloha č. 17: Respondent 5 – nakreslená mapa (obrázek)

Příloha č. 18: Respondent 5 – mapa Prahy a (mapa)

Příloha č. 18: Respondent 5 – mapa Prahy b (mapa)

Příloha č. 19: Respondent 5 – mapa Radotína (mapa)

